

Ministerie van Defensie

Dit stuk mag niet worden
vermenigvuldigd dan met
toestemming van Hfd Afd
INL/VEIL

CHEF VAN DE GENERALE STAF / BEVELHEBBER DER LANDSTRIJDKRACHTEN

Afdeling/Section ~~XXXX~~ Inlichtingen en Veiligheid Ex.Nr.: [REDACTED]

Postadres: Thérèse Schwartzstraat 15
Telefoon: 070-245370 / 070-735735

Men wordt verzocht bij beantwoording, datum en
nummer van deze brief nauwkeurig te vermelden

G E H E I M

uw kenmerk

uw brief van

ons nummer

's-Gravenhage,

046/A/Geh

18 JAN. 1977

bijlagen:

Aan

onderwerp: Maandoverzicht december 1976

verzendlĳst

Zaak-nr.

2

Code-nr. 12/13

Hierbij bied ik U het maandoverzicht over
de maand december 1976 aan, samengesteld
door de Sectie Inlichtingen van de Afdeling
Inlichtingen en Veiligheid van mijn Staf.

Typ :H.K.

Coll: *W* DE CHEF VAN DE LANDMAGTSTAF
VOOR DEZE:
HET HOOFD VAN DE SECTIE INLA
DE LUITENANT-KOLONEL

[Handwritten signature]
C. KLOOS

G E H E I M

kopie.

046/A/geh

GEHEIM

EX nr 32

**MINISTERIE VAN DEFENSIE
LANDMAGHTSTAF
AFD INLN / VEIL**

MAANDOVERZICHT

december 1976

GEHEIM

MAANDOVERZICHT

DECEMBER 1976

De achter de evaluatie geplaatste letters hebben uitsluitend betrekking op interne verwerking en zijn derhalve voor de geadresseerden niet van belang.

INHOUDSOPGAVEblz.nr.:SAMENVATTING

1. Oost-Europa	1
2. Midden-Oosten/Afrika	1-2
3. Verre Oosten	2
4. Diversen	2

DEEL I: Oost-EuropaHoofdstuk A: Politiek

1. Warschaupakt	
a. Bijeenkomst van het Politiek Consultatief Comité	3-11
b. De uitspraken van de CS van de WP-strijdkrachten tijdens de bijeenkomst van het PCC	11
c. Het bezoek van de Sovjet Minister van Defensie aan Sofia	12-13
d. De vergadering van het Militair Comité van het WP	13-19
2. Joegoslavië	19-22
Bijlage bij Deel I, Hfdst A, pt 1.a	23a t/m 23i

Hoofdstuk B: Economie

1. Sovjet-Unie	
a. IJzer- en staalindustrie	24
b. Kolenproductie	25 t/m 26
2. Bulgarije	
a. 7e Vijfjarenplan (1976-1980)	26 t/m 30

Hoofdstuk C: Landstrijdkrachten

1. Activiteiten	
a. Warschaupakt	31
b. Sovjet-Unie	31
2. Wijze van optreden	
a. Operaties van Sovjet heligelande infanterie	32 t/m 36
Bijlage A	37
Bijlage B	38
Bijlage C	39

DEEL II: Midden-Oosten/Afrika

1. Libanon	40
2. Verhouding Egypte - Syrië	41

blz.nr.:

3. Verhouding Egypte - Joegoslavië	41-42
4. PLO	42-43
5. Libië	43
6. Chinese hulp aan Afrikaanse landen	
a. Inleiding	44
b. Chinese economische hulpverlening	45
c. Chinese militaire hulpverlening	45-46
d. Overzicht Chinese wapenleveranties	46-47
e. Chinese (militaire) adviseurs	47

DEEL III: Verre-Oosten

1. China	48
2. Vietnam	49

DEEL IV: Diversen

1. Cuba	50
---------	----

SAMENVATTING1. Oost-Europa

Het hoogste orgaan binnen het Warschaupakt, het Politiek Consultatief Comité kwam in de verslagperiode bijeen. Deze bijeenkomst stond in het teken van de opvattingen t.a.v. de voortzetting van de ontspanning en samenwerking in Europa.

Tijdens deze vergadering gaf de Chef Staf van de Warschaupakt Strijdkrachten een briefing over de militaire sterkte van NAVO en WP. Zijn conclusie was dat de NAVO superieure strijdkrachten heeft.

Volgend op de vergadering van het Politiek Consultatief Comité, kwam het Militair Comité van het Warschaupakt (dat wordt gevormd door de Ministers van Defensie van de lidstaten) bijeen. Opvallend was dat door dit Comité (nog) geen opvolger van Maarschalk der Sovjet-Unie Yakubovsky als opperbevelhebber van de Warschaupakt strijdkrachten werd benoemd, hetgeen zou kunnen wijzen op onenigheid in de Sovjet "top", wie voor deze functie in aanmerking moet komen.

De Sovjet Minister van Defensie bezocht in de verslagperiode Bulgarije. Dit bezoek werd aangekondigd als "vriendschapsbezoek".

Joegoslavië blijkt vastbesloten te zijn, ondanks het bezoek van Brezhnev, zijn onafhankelijke positie te handhaven.

De Sovjet-Unie blijkt niet alleen de grootste steenkoolproducent ter wereld te zijn, maar is ook de grootste staalproducent, zoals uit de cijfers van het vijfjarenplan 1971-1975 bleek. In de komende jaren dient de productie echter nog toe te nemen (vijfjarenplan 1976-1980).

Het Bulgaarse vijfjarenplan (1976-1980) is zeer ambitieus en afgewacht moet worden of de doelstellingen wel kunnen worden gerealiseerd.

Bij de Warschaupakt landstrijdkrachten in Centraal Europa werden gedurende de verslagperiode geen bijzondere activiteiten waargenomen.

2. Midden-Oosten/Afrika

De situatie in Libanon blijft onveranderd, ingewikkeld, (m.n. thans weer door de verplichte inlevering van "zware wapens" aan de Arabische vredesmacht), al is de verhouding tussen Syrië en Egypte sterk verbeterd. Egypte doet thans pogingen om de militaire samenwerking met Joegoslavië te intensiveren, terwijl Libië weer nieuwe afspraken met de SU heeft gemaakt, mede t.a.v. de levering van Sovjet militair materieel.

Uit een overzicht van alle Chinese wapenleveranties aan Afrikaanse landen, blijkt dat deze leveranties de laatste jaren, mogelijk door interne Chinese problemen en vergroting van de Sovjet invloed in die landen zijn teruggelopen.

3. Verre-Oosten

Gelet op de situatie in China, beloven de Sovjet-Chinese "grensbesprekingen" weinig gunstig resultaat.

4. Diversen

Uit de veranderingen in de Cubaanse strijdkrachten in de verslagperiode, blijkt opnieuw de hechte band tussen de Sovjet-Unie en Cuba.

DEEL I: Oost-EuropaHoofdstuk A: Politiek1. Warschaupakta. Bijeenkomst van het Politiek Consultatief Comité (PCC)

De bijeenkomst van het Politiek Consultatief Comité van het WP, op 25 en 26 november te Boekarest, stond bijna geheel in het teken van de bekende opvattingen van het WP over de voortzetting van de ontspanning en samenwerking in Europa.

Op grond van het communiqué en de gemeenschappelijke verklaring (zie bijlage blz 23) kon vastgesteld worden dat drie thema's centraal stonden:

- (1) voortzetting van de tot dusver gevoerde CVSE-politiek;
- (2) voortzetting van de inspanningen voor algehele ontwapening;
- (3) de institutionalisering van de politieke samenwerking in het WP.

ad (1) Zonder werkelijke belangwekkende buitenlands-politieke voorstellen te doen, verraadt het resultaat van de bijeenkomst het streven naar continuïteit van de Sovjet politiek t.a.v. Europa. Ondanks de verwijzingen naar de Europese cp'n conferentie, is deze politiek minder door het slotdocument van deze conferentie op 29/30 juni te Oost-Berlijn geïnspireerd, maar blijkt ze meer door de belangensituatie van de "socialistische gemeenschap" m.n. die van de SU gedicteerd.

I.t.t. de nogal agressieve vergelijking in de Oosteuro-pese media van de eigen prestaties met die van het Westen terzake van de CVSE-implementatie, valt hier het, over het algemeen gematigd, optimistische oordeel over de realisering van de slotakte, inclusief mand III, op. Dit oordeel wordt echter enigszins teniet gedaan door in het vage gehouden waarschuwingen tegen de bedoelingen van Westelijke tegenstanders van de ontspanning en tegen Westelijke pogingen de slotakte te misbruiken.

Voorts wordt opgeroepen om de follow-up conferentie in 1977 te Belgrado te benutten voor een uitwisseling van "positieve" ervaringen op het terrein van de samenwerking

en voor verdere vooruitgang hierin. Ter ondervanging van kritiek terzake van mand III en voor het geleidelijk aan creëren van een "Pan-Europees" kader zijn de, voor een ontplooiing van een veelzijdige culturele uitwisseling, te organiseren pan-Europese evenementen (zoals festivals, wedstrijden, en tentoonstellingen) bedoeld. Een soortgelijke intentie ligt ten grondslag aan de al eerder door Brezhnev voorgestelde Europese conferenties over energie, verkeer en milieukwesties.

Ondanks de verwijzing van deze projecten naar de Economische Commissie voor Europa (een UNO-commissie) door het Westen, blijft de SU op behandeling van deze projecten staan, vermoedelijk in de zin van de door het Westen tijdens de CVSE-onderhandelingen toegestane "suites techniques", welke in Sovjet ogen als eerste opstapje kunnen gelden op de weg naar een soort permanent overlegorgaan.

Wat in het kader van deze PCC weergave omtrent de essentie van het Sovjet beleid t.a.v. Europese zaken, verder opvalt is de nogal aparte en restrictieve behandeling van West-Berlijn, welke op deze wijze in relatie wordt gebracht met de realisatie van de CVSE-slotakte naar Oosteuropes model.

Hier wordt m.b.t. het Viermogendheden-akkoord niet alleen tot "strikte naleving" aangespoord met consequente inachtneming van de bijzondere status van de stad, maar wordt ook door de bereidheid van alle WP-landen om "meervoudige verbindingen" met West-Berlijn te ontwikkelen indirect een link gelegd met het in oktober 1975 gesloten Sovjet-DDR vriendschapsverdrag.

ad (2) Het ontwerp-verdrag inzake de "no first use" van kernwapens "ingepakt" in de puur Europese context/stootrichting van de verklaring van het PCC van het WP is een aanwijzing voor de strategie van het WP m.b.t. de CVSE-follow-up conferentie in 1977 te Belgrado. Het zou o.a. als afleidingsmanoeuvre voor Westelijke klachten over mand III kunnen fungeren.

Het voorstel inzake "no first use" is niet nieuw. In de 60-er jaren maakte het deel uit van Moskou's ontwapeningsdiplomatie. In 1972 deden de Sovjets in UNO-verband een voorstel dat de belofte "geen geweld te gebruiken" combineerde met een commitment aangaande "non-use" van kernwapens. De indruk welke deze koppeling door het vooropstellen van "non-use of force" achterliet, was dat toch enigszins de mogelijkheid van een erkenning van de legitimiteit van het gebruik van kernwapens tegen een conventionele aanval werd opengelaten.

Hiermee werd ook getracht tegemoet te komen aan de voordien bij het Westen levende bezwaren tegen de eerdere Sovjet voorstellen inzake "no first use".

Dit voorstel in 1972 liet ook voor de Sovjets de optie open om als eerste kernwapens in te zetten ingeval van een conventionele agressie in Europa. Te zelfder tijd werd dit toen als een stukje additioneel bewijs gezien voor de verwachting dat de Sovjets meer aandacht zouden gaan besteden aan een grotere flexibiliteit van hun nucleaire strategie; dit is echter nooit in wijzigingen van de officieel geldende militaire doctrine tot uiting gekomen.

(Los hiervan zou overigens de vraag kunnen worden opgeworpen in hoeverre een "no first use" verklaring van invloed zou zijn op de Sovjet-theorie omtrent gerechtvaardigde en niet-gerechtvaardigde oorlogen).

In de Algemene Vergadering van de UNO overlegden de Sovjets een ontwerp-verdrag voor het niet-gebruiken van geweld, echter zonder de nu in Europees kader voorgestelde "no first use" verklaring. Deze beperking tot CVSE-deelnemers van het "no first use" voorstel weerspiegelt niet alleen de Sovjet nadruk in de gezamenlijke verklaring van het PCC op die veiligheidsvraagstukken welke het gehele Europese continent betreffen, maar ook hun voortgaande pogingen om de nucleaire strategie van de NAVO aan geloofwaardigheid te laten inboeten. De beperking van dit voorstel tot CVSE-staten is mogelijk mede ingegeven door de wens t.o.v. China de nucleaire optie open te houden.

Overigens maakt het feit dat het "no first use" (van kernwapens) voorstel nu weer is gescheiden van het in UNO-verband ter tafel liggende voorstel om van het gebruik van geweld af te zien, het eerste voorstel een stuk minder tegemoet komend aan de NAVO dan eerder gedane voorstellen. Immers, deze loskoppeling impliceert dat een antwoord met nucleaire middelen op een conventioneel uitgevoerde agressie niet meer legitiem zou zijn. Een poging tot koppeling in de toekomst is overigens hiermee niet uitgesloten.

Concluderend kan gezegd worden dat het voorstel, ook in combinatie met andere door het PCC gedane ontwapeningsvoorstellen, vanuit veiligheidspolitieke overwegingen niet uitgebalanceerd is en meer gericht is op propaganda-effecten dan op de door het WP gewenste serieuze onderhandelingen.

Zou het voorstel worden aanvaard, dan zou het militaire evenwicht in Europa waarschijnlijk in beslissende mate ten nadele van de NAVO verschuiven, ook al omdat in de voorgestelde zelfbeperking ook de, in andere delen van de wereld gestationeerde kernwapendragers van de CVSE-landen, zouden worden betrokken.

In combinatie met een gelijktijdig plaatsvindende oproep om buitenlandse bases en militaire steunpunten op te heffen en vreemde troepen uit Europa te laten vertrekken, zou het "no first use" verdragsproject geschikt zijn om West-Europa zo goed als weerloos te maken en/of afhankelijk te laten zijn van WP-goodwill welk soort "evenwicht", bijv in het kader van de MBFR-besprekingen in Europa dan tot stand zou komen.

Een beperktere doelstelling zou geweest kunnen zijn om binnen de NAVO d.m.v. dit verdragsontwerp onenigheid te laten ontstaan. In CVSE-verband kan het eveneens bedoeld zijn geweest om indruk te maken op de neutrale landen.

Het voorstel om eventuele plannen inzake uitbreiding van het ledenaantal van beide bondgenootschappen op te schorten, en geen nieuwe politiek-militaire bondgenootschappen aan te gaan, raakt het WP op dit moment niet of nauwelijks,

omdat voorlopig geen uitzicht lijkt te bestaan op het winnen van nieuwe WP-lidstaten in Europa. Tegelijkertijd doet dit voorstel, enigszins merkwaardig aan door de aankondiging van een verdere uitbreiding van de politieke samenwerking in het WP. De bedoeling lijkt in eerste instantie dan ook te zijn om toetreding van Spanje tot de NAVO te verhinderen. Ook zou het voorstel bij aanvaarding op den duur - door de bepaling geen nieuwe politiek militaire bondgenootschappen aan te gaan - moeilijkheden kunnen veroorzaken voor het politieke eenwordingsproces van West-Europa, m.n. indien opnieuw een soort Europese Defensie gemeenschap actueel zou worden (het is denkbaar dat ook het "no first use" in deze context relevant is).

Met het voorstel zou het echter ook onmogelijk worden dat Cuba of Mongolië formeel tot het WP zouden toetreden. Deze mogelijkheid is met name eind 1975/begin 1976 naar voren gekomen, toen vanuit Oost-Europa herhaaldelijk uitspraken konden worden genoteerd, waarin het belang van het WP ook buiten de Europese context werd geprojecteerd. Dit laatste ligt ook besloten in sommige van de vriendschaps- en wederzijdse bijstandsverdragen (laatstelijk in het Sovjet-DDR verdrag van 7 oktober 1975) en in de algemene en gebruikelijke opsomming van landen welke tot het "socialistisch kamp" behoren (vide Brezhnev op het XXVe CPSU-congres in februari 1976). Opmerkelijk in dit verband is dat de PCC-verklaring oproept tot "een alomvattende samenwerking op basis van gelijkheid" met die socialistische landen welke geen lid zijn van het WP, hetgeen beperkter van aard is dan de door Roemenië ook de laatste tijd uitgesproken intentie om ook de politiek-militaire relaties met socialistische landen buiten het WP te verbeteren, alsmede die met andere landen waarmee Roemenië vriendschappelijke betrekkingen onderhoudt. M.b.t. Europa is het eveneens mogelijk dat de Sovjets met dit voorstel een soort ruil bedoelen in die zin dat als Spanje buiten de NAVO blijft, zij in de post-Tito periode geen druk op Joegoslavië zullen uitoefenen om toe te treden tot het WP.

ad (3) Zowel in het communiqué als in de gezamenlijke verklaring van het PCC stond "dat een beslissing was genomen inzake de vorming van een Comité van Ministers van Buitenlandse Zaken en van een gezamenlijk secretariaat".

Met het sinds 1969 bestaande comité van WP Ministers van Defensie en de gezamenlijke militaire staf van het WP, lijkt nu een parallelle organisatie voor de verdere coördinatie van het buitenlands beleid van de WP-staten geschapen te zijn. E.e.a. is zeker als een integratiesucces voor Moskou te beschouwen, maar kan daarentegen niet met zekerheid als een politieke nederlaag van Roemenië worden gezien.

(Roemenië is nl. in het verleden, laatstelijk nog op de conferentie van WP-Ministers van Buitenlandse Zaken in december 1975, altijd tegen geweest omdat men vreesde dat zo'n comité beslissingsbevoegdheden zou hebben en namens het WP zou spreken). Ondanks het feit dat Moskou met dit comité over additionele mogelijkheden zou kunnen beschikken om multilateraal druk uit te oefenen, heeft Boekarest van beide, nu te vormen, organen niet persé besluiten te vreezen in die zin, dat haar relatieve buitenlands-politieke zelfstandigheid meer zal worden aangetast dan bijv. door vroegere conferenties van WP-Ministers van Buitenlandse Zaken.

Aan de andere kant had Ceausescu reeds op de PCC-bijeenkomst in april '74 te Warschau voorgesteld om te komen tot een verbetering van de wederzijdse informatie uitwisseling en consultatie inzake vragen op buitenlands-politiek gebied. Dit laatste nu ziet het Roemeense partijblad "Scinteia" verwezenlijkt in het op te richten comité van Ministers van Buitenlandse Zaken, dat betiteld werd als "consultatief orgaan ter bevordering van de uitwisseling van meningen en informatie m.b.t. vragen betreffende de ontspanning en samenwerking

in Europa en in de wereld".

E.e.a. verduidelijkt de Roemeense afwijzing van een eventueel door Moskou gedachte coördinatie-functie (dictaat-bevoegdheid) van het comité. Ook wordt hiermee in Roemeense ogen een positief te waarden verlegging van zwaartepunten van het militaire naar het politieke vlak bereikt.

Niettemin moet worden afgewacht hoe beide nieuwe organen in de praktijk zullen gaan werken.

Een indicatie hiervoor vormen berichten over het door Brezhnev op de PCC-bijeenkomst geuite verlan-gen om het comité meer beslissingsbevoegdheid te geven, hetgeen overigens op tegenstand van Ceausescu zou zijn gestrand.

Over het op te richten gezamenlijke secretariaat bestaat enige onzekerheid, aangezien reeds in 1956 tot de oprichting hiervan besloten was met aan het hoofd een secretaris-generaal. Sinds 1966 wordt deze functie bekleed door de plv. Sovjet Minister van Buitenlandse Zaken, N. Firyubin, ter-wijl over het werkelijke bestaan van een staf waar-in de lidstaten op basis van pariteit vertegenwoor-digd zijn, conform de besluiten van 1956, weinig bekend is.

Of dit secretariaat nu opgeheven wordt ten gunste van het nieuwe op te richten gezamenlijke secreta-riaat, is niet bekend.

Indien ze naast elkaar gaan bestaan, rijst het ver-moeden dat deze constructie mogelijk bedoeld kan zijn om de meer specifiek buitenlands-politieke beleidskwesties en de taken van meer militair-poli-tieke aard los van elkaar te "monitoren", waarbij dan v.w.b. het laatste een taakverdeling met de mi-litaire staf van het WP tot stand zou moeten komen. Bekend is dat het nieuw te vormen secretariaat in Roemeense ogen slechts de agenda en de werkdocumen-ten voor de bijeenkomsten van het nieuwe comité van Ministers zou mogen samenstellen.

Ook hier geldt - met name voor de vraag hoe de Roemeense positie binnen het WP in de toekomst beoordeeld zal moeten worden - hoe dit secretariaat zal gaan functioneren. Interessant is verder dat het uitgerekend bovengenoemde Firyubin was welke begin dit jaar naar India gestuurd werd om daar te lobbyen tegen het destijds door Joegoslavië gesteunde voorstel in de groep van niet-gebonden landen om Roemenië op de Conferentie in Colombo van niet-gebonden landen, welke in augustus is gehouden, officiële waarnemers-status te verlenen. Roemenië was tenslotte slechts als gast in Colombo aanwezig.

Wat verder in de gezamenlijke verklaring opviel was:

- het niet vermelden van Angola;
- de enigermate tegen Syrië gerichte uitgesproken voorkeur voor een oplossing van de Libanese crisis door uitsluitend Libanese groeperingen;
- de met zoveel woorden uitgesproken garantie voor het voortbestaan van de staat Israël, in het kader van een totale oplossing van het conflict in het Midden-Oosten;
- en het sinds de dood van Mao Tse tung duidelijk waar te nemen streven naar betere verhoudingen met China, indirect tot uiting komend in de eis tot "solidariteit van alle socialistische landen".

Alles bijeen genomen heeft deze bijeenkomst van het Politiek Consultatief Comité van het Verdrag van Warschau opnieuw aanwijzingen verschaft, voor de doelstelling op lange termijn van de Sovjet politiek m.b.t. Europa. Hierin zijn de relatieve ontwapening van West-Europa door zo onevenwichtig mogelijk samengestelde ontwapenings- en wapenbeheersingsvoorstellen, de geforceerde pan-Europese samenwerking welke het Westeuropese integratieproces zo veel mogelijk moet hinderen en voorkomen, alsmede het geleidelijk aan plaatsvindende inkrimpen en ten slotte wegwerken van de presentie van

de VS en Canada in Europa, als tussenfasen te beschouwen op weg naar een door de SU op grond van numerieke overmacht gedomineerd collectief veiligheidsstelsel.

b. De uitspraken van de CS van de WP-strijdkrachten tijdens de bijeenkomst van het PCC

Op de bijeenkomst op 25 en 26 november van het PCC van het WP te Boekarest zou de Chef Staf van het WP, Lrgen A. Gribkov, een militaire briefing gegeven hebben waarin hij de militaire sterkten van NAVO en WP met elkaar vergeleek. Zijn conclusie zou geweest zijn dat de NAVO superieure strijdkrachten en bewapening, m.i.v. tanks, heeft.

Deze uitspraken van Gribkov behoeven nadere bevestiging.

(C-3) (R)

Commentaar: Deze briefing is vermoedelijk bedoeld geweest om enkele WP-landen (te denken valt aan Hongarije en Roemenië) te bewegen tot een grotere bijdrage in mankracht en materiële hulpbronnen voor de WP-defensie-inspanning.

Ook lijkt ze bedoeld om de nog bestaande technologische voorsprong van de NAVO op sommige gebieden d.m.v. een vermeerderde krachtsinspanning te niet te doen. Voor het overige staan deze (onbevestigde) uitspraken in schrille tegenstelling tot de frequent in het WP aan te treffen beweringen over de toename van de militaire macht van het socialistische kamp, als gevolg waarvan de internationale machtsverhoudingen blijvend ten gunste van het socialisme zijn verschoven.

Verder is bekend geworden dat Roemenië het niet eens was met Gribkov's oproep om meer fondsen voor militaire doeleinden beschikbaar te stellen, omdat dit haar in ontwikkeling zijnde economie ernstig zou verstoren. Roemenië zou met tegenzin een resolutie hebben ondertekend waarin tot grotere militaire uitgaven van de WP-landen wordt opgeroepen.

dientieel

c. Het bezoek van de Sovjet Minister van Defensie aan Sofia

Kort na de bijeenkomst van het WP Politiek Consultatief Comité werd in de Bulgaarse pers (28 november) aangekondigd dat de Sovjet Minister van Defensie Ustinov, een officieel vriendschapsbezoek aan Bulgarije zou brengen.

De door Ustinov geleide, omvangrijke delegatie welke op 5 december uit Moskou vertrok, bestond o.a. uit Lrgen Yepishev (hoofd van het Politieke Hoofddirectoraat van de Sovjet strijdkrachten), Lrgen Pavlovsky (cdt landstrijdkrachten), Admiraal Gorshkov (Bevelhebber Sovjet zee-strijdkrachten), Kolgen Ir Sergejchik (bewapeningsexpert), en verder de generaals Kozlov (plv CGS), Yefimov (luchtstrijdkrachten) en Grubyakov (verbonden aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken). De delegatie werd uitgeleide gedaan door een opvallend groot aantal militaire hoogwaardigheidsbekleders. In Bulgarije bezocht de delegatie met twee Aeroflotvliegtuigen vier militaire objekten.

Naast besprekingen met een Bulgaarse delegatie o.l.v. de Minister van Defensie Dzhurov, vond ook een onderhoud plaats tussen Ustinov en de Bulgaarse partijleider en president Zhivkov, waarbij ook de Sovjet plv CGS Kozlov volgens de "Rode Ster" van 7 december aanwezig was. Ook had Ustinov een ontmoeting met de Bulgaarse premier Todorov.

Een hoogtepunt vormde op 8 december de uitreiking aan Ustinov van de "Georgi Dimitrov" orde door partijleider Zhivkov. Ustinov kreeg deze orde "voor zijn grote verdiensten bij het versterken van de defensieve macht van de SU en het strijdverbond van de legers van de socialistische landen, leden van het Warschaupakt, alsmede voor zijn persoonlijke bijdrage in het verdiepen van de samenwerking tussen de strijdkrachten van onze twee landen en de verbetering van het defensief vermogen van het Bulgaarse Volksleger, en voor de ontwikkeling van de vriendschap tussen onze partijen, landen en volkeren".

In het communiqué na afloop werd gezegd dat de onderhandelingen verliepen in een warme, vriendschappelijke atmosfeer welke de volledige eenheid van inzicht onderstreepte. (Rode Ster van 11 december).

In de Bulgaarse pers werden de besprekingen daarenboven gekarakteriseerd als een briljant hernieuwd bewijs van de volledige eenheid van gedachte en actie tussen de twee communistische partijen, landen en volkeren.

(B-2) (W) (G)

Commentaar: Met name het gestelde in de laatste alinea toont opnieuw aan hoe nauw de relaties tussen de SU en Bulgarije zijn. Dit bezoek was de eerste gelegenheid voor Ustinov, zoals hijzelf zei, om kennis te maken met de Bulgaarse strijdkrachten. Dat een aantal Bulgaarse militaire objecten door een aantal van de hoogstgeplaatste Sovjet officieren werd geïnspecteerd, zou kunnen inhouden dat enige veranderingen ter verbetering van de Bulgaarse strijdkrachten gaan plaatsvinden. Het gestelde bij de uitreiking van de Dimitrov-orde aan Ustinov zou ook in deze richting kunnen wijzen. Voorts kan in dit verband andermaal gezien worden op de uitspraken welke de nieuwe CS van het WP, lrgen Gribkov, tijdens de bijeenkomst van het PCC gedaan zou hebben en welke wellicht bedoeld waren als een oproep aan sommige WP-landen om meer mankracht en materieel aan de WP-strijdkrachten bij te dragen. Opgemerkt kan ook nog worden dat in het voorjaar van 1975 door wijlen MSU Grechko, installaties langs de Bulgaars-Griekse grens geïnspecteerd werden.

m d. De vergadering van het Militair Comité van het WP

Op 10 en 11 december vond in Sofia de vergadering plaats van het Militair Comité (Ministers van Defensie) van het WP. Deze vergadering werd bijgewoond door de Chef Staf van de Verenigde Strijdkrachten tvs 1e plv Opperbevelhebber van de Verenigde Strijdkrachten van het Verdrag van Warschau, lrgen A.I. Gribkov, en door de Ministers van Defensie van de WP-landen. De vergadering werd voorgezeten door de Bulgaarse Minister, Dzhurov. De Sovjet Minister, Ustinov, was reeds in Sofia aanwezig i.v.m. een vóór de vergadering plaats gevonden hebbend

officieel bezoek aan Bulgarije. Opvallend was dat namens de DDR niet Minister Hoffmann of diens 1e plv., kolgen. Kessler, aanwezig waren, maar ltgen Fleissner, die Hoffmann's plaatsvervanger voor techniek en bewapening is.

Opvallend was dat het Joegoslavische persbureau Tangjug op 10 december de mening ten beste gaf dat "deze zitting een bijzonder belang wordt toegekend, omdat ze onmiddellijk na de bijeenkomst van het Politiek Consultatief Comité gehouden wordt, waarvan de besluiten verscheidene voorstellen bevatten welke op de meest directe wijze de militaire aspecten van de huidige internationale situatie raken".

Hiervan is echter niets terug te vinden in de na afloop gedane mededelingen, welke bijv. in de "Rode Ster" en in "Neues Deutschland" gelijklopend waren: "Im Verlauf der Sitzung wurden Fragen der aktuellen Tätigkeit der Führungsorgane der Vereinten Streitkräfte behandelt. Zu den erörterten Fragen wurden abgestimmte Beschlüsse gefasst. Die Sitzung des Komitees der Verteidigungsminister verlief in einer freundschaftlichen Atmosphäre und im Geiste völligen gegenseitigen Einvernehmens aller Teilnehmer". (Neues Deutschland 13-12-'76)

Deze bewoordingen zijn exact dezelfde als die over de bijeenkomst van de Ministers van Defensie op 18 en 19 november '75 te Praag. Over de opvolging van de op 30 november overleden WP-Opperbevelhebber, Yakubovsky, is niets bekend geworden.

(B-2) (W) (G) (R)

Commentaar: M.u.v. herfst 1975 vonden de bijeenkomsten van de Ministers van Defensie de laatste jaren steeds in het begin van het jaar plaats en vielen daarmee tussen de halfjaarlijkse bijeenkomsten (herfst en voorjaar) van de Militaire Raad van het WP in.

Deze verschuiving kan mogelijk in verband gebracht worden met de vergadering eind november te Boekarest van het PCC van het WP. Eveneens is het mogelijk dat hier besproken onderwerpen en voorstellen op het gebied van ontwapening en strijdkrachten vermindering ook op de agenda van het Militair Comité hebben gestaan.

Andere onderwerpen welke mogelijk aan de orde kunnen zijn geweest, zijn de standaardisatie binnen het WP voor de planperiode 1976-1980, en de planning van oefeningen in 1977. Volgens onbevestigde berichten zou ook opnieuw bekeken zijn de acties welke de WP-landen i.g.v. oorlog in eerste instantie moeten uitvoeren, alsmede hoe de bevelslijnen zullen komen te liggen in het licht van gewijzigde en de zich ontwikkelende omstandigheden naderhand.

Niet geheel uit te sluiten is ook de mogelijkheid dat de mate van participatie in WP-activiteiten door Roemenië besproken is. Dit zou men althans kunnen afleiden uit vooralsnog onduidelijke berichten dat Roemenië concessies zou hebben gedaan m.b.t. een grotere en actievere deelname van Roemeense strijdkrachten aan gemeenschappelijke Warschaupakt opleidingsactiviteiten. V.w.b. de aloude kwestie van een "transit corridor" door Roemenië tussen de SU en Bulgarije zou Roemenië bij het tot nu toe ingenomen afwijzende standpunt gebleven zijn. Dit is des te waarschijnlijker op grond van aanwijzingen dat de SU het vervoer van (militaire) goederen van en naar Bulgarije meer dan reeds het geval was via de Zwarte Zee-route zou willen laten verlopen.

De aanwezigheid van Adm. Gorshkov in de Sovjet militaire delegatie naar Bulgarije (5-9 december) zou hierop kunnen wijzen. Verder zij er op gewezen dat de geruchten-machine over ontwikkelingen op de Balkan momenteel weer op volle toeren schijnt te draaien, getuige ook de meldingen over Sovjet troepenconcentraties in Bulgarije langs de grenzen met Joegoslavië en Roemenië. E.e.a. zou dan een reactie zijn op de

onbevredigende gesprekken welke Brezhnev in november met Tito en Ceaucescu voerde. In hoeverre bij dit alles sprake is van een welbewust laten "uitlekken" door belanghebbenden (Joegoslaven, Roemenen, Chinezen) kan d.z.z. niet worden vastgesteld.

In hoeverre de Roemeense positie dichterbij de SU is komen te staan blijft hoe dan ook een vraag waarop moeilijk een antwoord te geven valt.

De reden voor de afwezigheid van de DDR Minister van Defensie Lrgen Hoffmann, is niet bekend. Evenmin is duidelijk waarom hij niet door de Chef van de Hoofdstaf (in feite: CGS), Kolgen Kessler, werd vervangen. Een reden voor dit laatste zou kunnen zijn dat Kessler pas op 9 december zijn verblijf op Cuba beëindigde en dat hij terug in de DDR onmiddellijk besprekingen moest voeren met de daar op bezoek zijnde Sovjet CGS, Kulikov.

Daarentegen kan de functie van de DDR-vertegenwoordiger, Fleissner, op de vergadering een aanwijzing zijn dat het thema standaardisatie één van de agendapunten vormde.

De verwachtingen van sommige zijden dat ter vergadering een opvolger van de op 30 november overleden opperbevelhebber van de Verenigde Strijdkrachten, MSU Yakubovsky, benoemd zou worden, werden niet bewaarheid. Wel is het aannemelijk dat deze kwestie besproken werd. De beslissing daarover wordt op hoger niveau getroffen, in Moskou, waarbij de NSWP-landen mogelijk enige invloed kunnen uitoefenen. Hierin zou mogelijk een verklaring gevonden kunnen worden voor het ongebruikelijk lange uitblijven van de benoeming van een opvolger van de in april overleden CS van het WP, lrgen Shtemenko, en het is denkbaar dat deze factor ook bij de

benoemingsprocedure voor een opvolger voor Yakubovsky voor vertraging zorgt. Daarnaast kunnen problemen in de relatie tussen de partijleiding en de militaire top en binnen de militaire top in de SU zelf, voor oponthoud zorgen. Eventuele storingen in de relatie tussen de partijleiding en de militaire top lijken zeker niet te bestaan terzake van verschillen van inzicht m.b.t. de algehele defensie-inspanning en -politiek, maar zouden eerder kunnen worden toegeschreven aan het feit dat eerder dit jaar twee "burgers" (Brezhnev en Ustinov) tot MSU en twee andere niet-professionele militairen (KGB-Chef Andropov en Minister van Binnenlandse Zaken, Shchelokov, die beide overigens een omvangrijk geuniformeerd bestanddeel in hun organisatie hebben) tot Legergeneraal werden benoemd. Sinds 1968 is het niet voorgekomen dat beroeps-militairen tot MSU werden benoemd en de dood van Yakubovsky heeft het aantal Maarschalcken van de SU in actieve dienst - naast enkele ouderen in de ere-functie van Inspecteur-generaal - tot twee terug gebracht (afgezien van de maarschalcken van de afzonderlijke wapens en dienstvakken). De twee meest in aanmerking komende kandidaten voor de rang MSU zijn de huidige Legergeneraals Kulikov (CGS) en Sokolov (algemene zaken).

Indien nu iemand anders in de rang van MSU tot Opperbevelhebber van de WP-strijdkrachten zou worden benoemd, zou dit óf een devaluatie van hun huidige positie (met name van Kulikov's centrale positie als CGS), of een spannings-situatie met de huidige partij-top kunnen inhouden. Indien ze echter tot MSU benoemd zouden worden met behoud van hun huidige functie, zou daardoor duidelijk zichtbaar worden dat het Opperbevel over het WP, zelfs in de rang van MSU, duidelijk minder van belang is dan de positie van CGS, zulks ongetwijfeld ten verdriete

van de NSWP-landen.

Een dergelijke situatie zou kunnen ontstaan indien de huidige CS van het WP (en tot dusver waarnemer van Yakubovsky's functie) Gribkov tot WP-Opperbevelhebber zou worden benoemd, te meer daar Gribkov doorgaat als een protégé van Kulikov.

Indien de berichten over spanningen in de militaire top (tussen Ustinov en Kulikov) op waarheid berusten, en indien de positie van CGS in de SU meer waard is dan WP-Opperbevelhebber, dan zou de van bepaalde zijden gesuggereerde oplossing van de benoeming van Kulikov tot WP-Opperbevelhebber en van Gen Ogarkov (tot dusver beschouwd als coördinator tussen verschillende krijgsmachtdelen, wapens en dienstvakken) tot Sovjet-CGS een mogelijkheid zijn. Min of meer het tegenovergestelde van deze oplossing zou de in MO 7/76 gereleveerde mogelijkheid zijn, welke zou voortvloeien uit het waarschijnlijke in functie blijven als partijsecretaris van Ustinov.

Dit en de dood van Yakubovsky zouden de weg kunnen vrijmaken voor Kulikov als Minister van Defensie (Yakubovsky zou zich bij zijn leven hiertegen gekeerd hebben). Hiertegen spreekt echter de wijze waarop Ustinov zich tot dusver als Minister/MSU gepresenteerd heeft.

Zoals van verschillende zijden al is opgemerkt kunnen nog enkele anderen als potentieel opvolger van Yakubovsky worden beschouwd:

Lrgen Ivanovsky, Bevelhebber van de GSVG,

Lrgen Kurkotkin, plv. Minister en Hoofd van de Achterwaartse Diensten en voorganger van Ivanovsky als Cdt GSVG; deze combinatie lijkt hem in militair opzicht aantrekkelijk te maken in een WP-functie;

Lrgen Pavlovsky, de huidige Bevelhebber Grondstrijdkrachten; zijn rol bij de invasie van

Tsjechoslowakije in 1968 zou zowel voor als tegen hem kunnen werken (Pavlovsky nam toen als een soort rechtstreeks uit Moskou gezonden "Stavka-afgevaardigde" het commando van de toen net benoemde WP-CS Shtemenko voor korte tijd over.

D.z.z. kan niet worden overzien in hoeverre een benoeming vanuit de Luchtmacht (Kuthakov) of PVO-Strany (bijv. Batitsky) waarschijnlijk is.

dentieel 2. Joegoslavië

Ontwikkelingen in de verhouding tot de SU sinds het bezoek van Brezhnev

Sinds het bezoek van de Sovjet partijleider Brezhnev midden november aan Belgrado, konden van Joegoslavische zijde diverse malen uitlatingen worden genoteerd, welke erop duiden dat het wantrouwen van Joegoslavië t.o.v. de SU er na dit bezoek zeker niet minder op geworden is.

Op 25 november hield president Tito t.g.v. het aanvaarden van de wet op de geassocieerde arbeid (bedoeld als codificatie en verdere uitbreiding van het systeem van arbeiderszelfbestuur) voor het parlement een rede, waarin Tito vage, summiere aanduidingen gaf over het bezoek van Brezhnev.

In eerste instantie greep hij de aanvaarding door het parlement van bovengenoemde wet aan om een opsomming te geven van hetgeen de afgelopen jaren tot stand was gebracht en om duidelijk te maken wat de "eigen weg" van andere systemen onderscheidt. Volgens Tito hebben de Joegoslaven een helder beeld voor ogen waarnaar ze streefden en ze zouden zich niet van hun weg laten afbrengen door diegenen welke onder het mom van hun valse bezorgdheid om het lot van het land of van het communisme in het land druk zouden willen uitoefenen.

Tito onderstreepte het in de grondwet van 1974 vastgelegde federatieve principe, waardoor in de afzonderlijke republieken en autonome gebieden een grotere mate van autonomie, met name op economisch terrein, gegeven is. Dat nam volgens Tito echter niet weg dat nog altijd krachten aan het werk zijn welke de Joegoslavische natie bedreigen of dat gedaan hebben.

De strijd tegen separatisme (Kroatische nationalisten), unitarisme (de Moskou-getrouwe Kominformisten) en irredentisme (Albanese krin- gen in Kossovo) werd door Tito in het kader van de door hem opge- somde successenreeks genoemd. Hiertoe behoorde ook de verbetering in de algehele economische situatie van het land, waartoe o.a. de vermindering van het inflatietempo had bijgedragen. Ook bleef de trouw van Joegoslavië aan de niet-blokgebondenheid niet onvermeld.

Interessant was dat partijsecretaris Dolanc voor het parlement zei dat Tito het zelfbestuurssysteem tegenover Brezhnev gedeceideerd had verdedigd.

Voor alle duidelijkheid voegde hij er nogmaals aan toe, dat dit sy- steem door de gehele bevolking gedragen wordt.

Drie weken na de rede van Tito voor het parlement verscheen in "Politika" een kritiek op het Sovjet legerblad "Rode Ster", omdat daarin het blokvrije Joegoslavië op een voor Moskou typerende wijze tot de "socialistische gemeenschap" werd gerekend. In de "Rode Ster" was nl. een artikel verschenen waarin geprotesteerd werd tegen de in het Westen geuite vrees dat de SU een bezetting van Joegoslavië zou plannen. Het Westen werd in dit verband verweten dat het zou dromen van een ondermijning van de eenheid van de socialistische gemeenschap.

Ter gelegenheid van de "dag van het Leger" op 21 december - bij welke gelegenheid hij het eerste in Joegoslavië toegekende eredoctoraat in de militaire wetenschappen kreeg - hield Tito een rede, waarin hij stelling nam tegen de door "sommige kringen" ondernomen pogin- gen om Joegoslavië's partizanenstrijd in de Tweede Wereldoorlog te kleineren en om Joegoslavië's bevrijding aan "externe factoren" toe te schrijven: "Ik moet bekennen dat het mij zeer zwaar viel om 31 jaar na de Tweede Wereldoorlog nog een keer op te staan om de waarheid over de plaats en de rol van Joegoslavië te verdedigen". In dit verband noemde Tito de Sovjet publikaties hieromtrent niet direct. Wel viel hij in uiterst scherpe bewoordingen uit tegen een in Bulgarije verschenen boek, waarin het volgens Tito wemelde van de leugens. Opgemerkt kan worden dat Brezhnev zich in november bij zijn aankomst in Belgrado in zeer positieve bewoordingen had uitge- laten over de partizanenstrijd van Tito cs.

Tito greep de gelegenheid tevens aan om te zeggen dat Joegoslavië

niemand zou toestaan om haar onafhankelijkheid in de waagschaal te stellen en zei tevens de nationale verdediging te willen versterken om iedere mogelijke agressor af te schrikken.

Op 30 december verklaarde Tito in een nieuwjaarsboodschap dat zijn land onlangs onder druk van buiten is komen te staan. Hierin zei hij tevens dat de omstandigheden in 1977 moeilijk zullen zijn en dat Joegoslavië krachtig moet blijven vasthouden aan haar eigen, onafhankelijke politiek, zowel in binnenlands- als in buitenlands-politiek opzicht.

(B-2) (W) (R) (G)

Commentaar: Bovenstaande berichten geven aan dat Joegoslavië vastbesloten is zijn onafhankelijke positie te behouden. Dit temeer als men deze beziet tegen de achtergrond van de inmiddels doorgesijpelde berichten over de verzoeken welke Brezhnev aan Tito gericht had, en welke o.a. op een ruimer gebruik door de SU van Joegoslaviëse marinefaciliteiten en "overvlieg rechten" betrekking hadden. Bepaalde geruchten spreken ook over een door Brezhnev voorgesteld vriendschapsverdrag tussen beide landen en over het oprichten in heel Joegoslavië van Sovjet-Joegoslavische "vriendschapsverenigingen" (NZZ van 23-12-'76). Voor het overige zouden tijdens de besprekingen scherpe meningsverschillen over tal van onderwerpen zijn vastgesteld. Naar verluidt zou Brezhnev met een totaal van 52 voorstellen amendingen op het gezamenlijke communiqué dat met enige moeite voor zijn aankomst was opgesteld, naar Belgrado gekomen zijn, welke echter alle door Tito verworpen werden.

Vermeld zij ook dat in december Joegoslavië van de kant van de EEG en van de Franse president t.g.v. diens bezoek aan Belgrado, steun voor haar onafhankelijke positie ontving.

Bij dit alles dient niet te worden vergeten dat e.e.a. ook bedoeld is voor binnenlandse consumptie ter versteviging van de eenheid. Dat deze onveranderd centraal staat bleek uit een in december in het legerblad "Narodna Armija" verschenen interview met Minister van

defensie, Lrgen Ljubicic, waarin deze verklaarde dat er momenteel geen gevaar bestaat voor gewapende agressie tegen zijn land. Bovendien zei hij dat de partij-organisatie binnen de strijdkrachten de verantwoording draagt voor de eenheid in diezelfde strijdkrachten (98% van de officieren en 86% van de onderofficieren is lid van de BJC).

"Over nieuwe perspectieven voor de internationale ontspanning, de versterking van de veiligheid en de ontwikkeling van de samenwerking in Europa"

DEKLARATIE VAN DE LIDSTATEN VAN HET WARSCHAU PAKT.

De Volksrepubliek Bulgarije, de Czechoslowaakse Socialistische Republiek, de Duitse Democratische Republiek, de Poolse Volks Republiek, de Socialistische Republiek Roemenie, de Hongaarse Volks Republiek en de Unie van Socialistische Sovjet Republieken, vertegenwoordigd op de bijeenkomst van het Konsultatieve Politieke Komite van de Warschau Pakt landen in Boekarest op 25 en 26 november 1976, hebben de aktuele vraagstukken bekeken van de verdere strijd voor de vrede, een verdieping van de internationale ontspanning, versterking van de veiligheid en ontwikkeling van de samenwerking in Europa.

De deelnemers aan de bijeenkomst hebben zich tevreden betoond over het feit dat zich de laatste jaren in de internationale verhoudingen wezenlijk positieve veranderingen hebben voorgedaan: het proces van internationale ontspanning is begonnen en de vreedzame coexistentie tussen staten met verschillende maatschappelijke structuren wordt hechter. In Europa zijn met vreedzame middelen belangrijke problemen opgelost, die na de tweede wereld oorlog nog niet waren geregeld en de verhoudingen tussen de Europese staten ontwikkelen zich in steeds grotere mate op een duurzame basis van gelijk-gerechtigde samenwerking.

De Warschau Pakt staten stellen dat de belangrijkste rol bij de realisatie van deze positieve veranderingen toekomt aan hun inspanningen en gemeenschappelijk en individueel genomen aktieve maatregelen, alsmede door de dokumenten, die zijn aangenomen door het Konsultatieve Politieke Komite, zoals de Deklaratie van Boekarest van 1966, het Appel van Boedapest van 1969, de Verklaring van Berlijn van 1970, de Deklaratie van Praag van 1972 en het Kommunikaat van Warschau van 1974. Zij hebben ook aandacht besteed aan de inbreng van andere Europese landen, en vooral aan de rol van de mensenmassa's en de progressieve en democratische krachten op het kontinent. De Konferentie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa, in het initieren en verlopen waarvan de landen van het Warschau Pakt een belangrijke rol hebben gespeeld en waaraan 33 Europese landen, plus de VS en Canada aan hebben deelgenomen, was een internationaal evenement van historische betekenis.

I

De lidstaten van het Warschau Pakt gaan ervan uit dat de resultaten van de CVSE een gemeenschappelijk succes zijn van alle eraan deelgenomen hebbende landen en een overwinning van het gezonde verstand en van politieke realisme. De in Helsinki aangenomen principes en overeenkomsten vormen een breed en konkreet platform voor een verdere versterking van de vrede. Er ligt een machtig potentieel in opgesloten voor een langdurige, positieve inwerking op de betrekkingen tussen staten op ons kontinent. Een konsekwente tenuitvoerbrnging van deze principes en overeenkomsten vormt een nieuwe aanblik van Europa - een Europa van veiligheid en samenwerking. De deelnemers aan de CVSE hebben in de Slotakte uitdrukking gegeven aan hun overtuiging dat alle krachten moeten worden ingespannen om te bereiken dat de ontspanning een doorlopend, zich steeds meer ontwikkelend, veelzijdig en allesomvattend proces wordt. De Konferentie was een weerspiegeling van de veranderingen, die er in Europa hebben plaatsgehad, hij bekrachtigde de politieke en territoriale realiteiten, die op het kontinent zijn ontstaan als gevolg van de overwinning van de volkeren in de anti-fascistische oorlog en de naoorlogse ontwikkeling en van hun vaste wil om te leven en samen te werken in vrede en veiligheid.

De deelnemende landen van de CVSE hebben de verplichting op zich genomen dat elk van hen betrekkingen zal aanknopen met de andere deelnemende staten en met alle andere landen op basis van de volgende principes: soevereine gelijkheid en het respekteren van de rechten die uit die soevereiniteit voortvloeien; het niet toepassen van of dreigen met geweld; onschendbaarheid van de grenzen; territoriale onschendbaarheid van de staten; vreedzame regeling van geschillen; niet-inmenging in binnenlandse aangelegenheden; het respekteren van de rechten van de mens en de elementaire vrijheden; gelijkberechtiging en het recht van volkeren om over hun eigen lot te beschikken; samenwerking tussen staten; en het te goeder trouw nakomen van de verplichtingen van het internationale recht. Ook werden er richtingen en vormen van de ontwikkeling van de samenwerking vastgesteld en overeengekomen. De tijd, die verlopen is sinds de CVSE, toont het konstruktieve karakter van de resultaten aan en de reële mogelijkheden om ze te realiseren. Tijdens bilaterale ontmoetingen tussen politieke leidende figuren en staatslieden en tijdens bilaterale en multilaterale onderhandelingen op ander niveau werden vele aktuele problemen omtrent de realisering van de in Helsinki bereikte overeenkomsten besproken. De praktijk van politieke konsultaties en kontakten, die bijdragen tot vergroting van het wederzijds begrip tussen de staten, wordt uitgebreid. Er zijn belangrijke politieke dokumenten ondertekend, er zijn akkoorden gesloten ten aanzien van de ontwikkeling van economische, technisch-wetenschappelijke en kulturele banden en er zijn kontakten gelegd tussen mensen, die de betrekkingen tussen staten een veelzijdiger en vollediger karakter geven. Volgens de overeenkomst over maatregelen ter versterking van het vertrouwen worden grote militaire oefeningen van te voren aangekondigd en worden er bij die oefeningen waarnemers uitgenodigd. De problemen van veiligheid en samenwerking in Europa zijn onderwerp van voortdurende zorg van progressieve politieke partijen en maatschappelijke organisaties. De vergadering in Berlijn van 29 kommunistische en arbeiderspartijen in Europa onderstreepte de vastberadenheid van deze partijen om te komen tot een brede samenwerking van politieke en maatschappelijke krachten in de strijd voor konkrete maatregelen ter verdieping van de ontspanning, voor ontwapening en het doen afnemen van het gevaar van oorlog en voor het verstevigen van de vrede op ons kontinent.

De politieke atmosfeer in Europa raakt überhaupt steeds meer bevrijd van de resten en overblijfselen van de koude oorlog. Maar de zaak van het versterken van de vrede in Europa, evenals die in de hele wereld en het proces van ontspanning stuiten nog op niet geringe moeilijkheden. Er bestaan nog krachten van de reaktie, van militarisme en revanchisme, die proberen een konfliktsituatie te scheppen, de bewapeningswedloop aanwakkeren, de soevereiniteit van staten en de onschendbaarheid van de bestaande grenzen in twijfel te trekken, mitsgaders de mogelijkheid en doelmatigheid van een verdere ontspanning, en de oude methodes van de imperialistische politiek doen herleven. Deze krachten provoceren inmenging in binnenlandse aangelegenheden van staten, zij zouden de volkeren willen dikteren welke binnenlandse orde er zou moeten bestaan in een bepaald land en welke partijen kunnen deelnemen aan regeringsfuncties en welke niet. Onder hun invloed worden pogingen ondernomen de letter en de geest van de Slotakte te verdraaien en de in Helsinki aangenomen beginselen en overeenkomsten verminkt door te drukken, treden er aarzelingen en niet-konsekwent optreden bij de uitvoering van de bepalingen in de Slotakte en in het nemen van stappen tot gezondmaking van de internationale situatie aan de dag.

Het leven toont aan dat in onze tijd vrede en veiligheid in Europa ondeelbaar zijn en dat het geen kwestie van een keuze is. De ontspanningspolitiek heeft geen zinnig alternatief, hij is in gelijke mate noodzakelijk voor alle staten, ongeacht hun maatschappelijk bestel. Hierdoor laten de landen van het Warschau Pakt zich in heel hun buitenlandse politieke optreden gedeceideerd en onveranderlijk leiden.

Om het bereikte te behouden en te versterken is het noodzakelijk om te bereiken dat de internationale ontspanning een onafwendbaar karakter krijgt. We moeten ons zorgvuldig opstellen tegenover de reeds aangenomen internationale verplichtingen om de veiligheid in Europa te versterken, geen verminkingen van deze verplichtingen toestaan, voortdurend voorwaarts gaan naar nieuwe hoogtes van wederzijds begrip en samenwerking en gezamenlijk wegen zoeken om de bronnen van mogelijke wrijving uit te roeien. Dat vereist van alle staten, die hebben deelgenomen aan de CVSE, dat ze konsekwent optreden in de geest van de in Helsinki overeengekomen beginselen en maatregelen voor de ontwapening en het afnemen van militaire konfrontaties bevorderen.

De Warschau Pakt landen zijn er ook van overtuigd dat een strenge uitvoering van het vier-mogendheden akkoord van 3 september 1971 en het nalaten van iedere poging om de speciale status van West Berlijn te ondermijnen en deze stad te gebruiken voor de DDR en andere socialistische landen vijandige doeleinden een absolute voorwaarde is om West Berlijn stap voor stap een konstruktieve faktor in de Europese samenwerking te laten worden en zijn bevolking gebruik te laten maken van de vruchten van ontspanning en een vreedzaam leven. In deze kontekst verklaren de landen van het Warschau Pakt zich bereid om veelzijdige banden met West Berlijn te onderhouden en te ontwikkelen.

De deelnemers aan de zitting van het Konsultatieve Politieke Komite vinden dat het noodzakelijk is om de inspanningen te vermeerderen om te komen tot regeling van het Cyprus probleem op basis van het garanderen van de soevereiniteit, de onafhankelijkheid en de territoriale onschendbaarheid van de republiek Cyprus. Alle vreemde troepen moeten van het grondgebied van Cyprus worden teruggetrokken en de binnenlandse problemen van het land moeten worden opgelost door de Cyprioten zelf, uiteraard met inachtneming van zowel de Griekse, als de Turkse gemeenschap. Als men uitgaat van de letter en de geest van de Slotakte van de CSVE, moeten alle staten van Europa, en niet alleen van Europa, geïnteresseerd zijn in een zeer snelle regeling van de Cyprische problemen op deze basis.

De deelnemers aan de bijeenkomst zullen steun verlenen aan stappen, die gericht zijn op het vestigen in heel Europa en in de afzonderlijke delen daarvan van betrekkingen tussen de staten op basis van goede nabuurschap, vriendschap en samenwerking, die een bijdrage vormen voor de algemene zaak van de veiligheid op het kontinent.

De Warschau Pakt landen zijn vast besloten om alle stellingen van de Slotakte na te komen en uit te voeren, omdat ze immers één geheel vormen. Zij wenden zich tot alle andere landen, die aan de CVSE hebben deelgenomen met de oproep om op dezelfde wijze te handelen.

De komende ontmoeting van vertegenwoordigers van de deelnemers aan de Europese konferentie in Belgrado biedt de mogelijkheid meningen uit te wisselen over positieve ervaringen ten aanzien van de samenwerking van staten bij het uitvoeren van taken die in de Slotakte zijn bepaald en om door te gaan op multilaterale basis met het uitwisselen van meningen over verdere inspanningen voor de versterking van de veiligheid en de ontwikkeling van de samenwerking in Europa en de ontwikkeling van het ontspanningsproces in de toekomst.

De deelnemers aan de bijeenkomst aan het PKK bekijken de perspectieven voor de ontwikkeling van de toestand in Europa met vertrouwen in verdere vooruitgang en met optimisme. Zij zijn ervan overtuigd dat, ondanks de tegenwerking van militarisme en reaktie, de gezamenlijke inspanningen van de staten bij de opbouw van een vreedzaam en vredelievend Europa kunnen en zullen worden voortgezet in het belang van alle Europese volkeren, in belang van het scheppen van voorwaarden, waaronder zij zullen worden beschermd tegen iedere dreiging en aanslagen op hun veiligheid.

De meest brandende en urgente taak van de moderne maatschappij blijft het stoppen van de bewapeningswedloop en het verwezenlijken van de ontwapening, vooral de nukleaire, en het uitbannen van de dreiging van een wereldoorlog. Zonder dat is het onmogelijk om de positieve tendenzen in de ontwikkeling van de internationale betrekkingen werkelijk onafwendbaar te maken en kan men niet een werkelijke veiligheid in de wereld garanderen.

De Warschau Pakt landen delen de bezorgdheid van de volkeren over het feit dat de bewapeningswedloop voortduurt op een steeds groter wordende schaal. Er worden gigantische middelen gependeed voor de voorbereiding op een oorlog en de vernietigingskracht van de massavernietigingswapens neemt toe. Op het Europese kontinent is het meest krachtige arsenaal van moderne bewapening, waaronder nukleaire, en strijkrachten geconcentreerd en er zijn nog steeds buitenlandse militaire bases.

De volkeren moeten duidelijk zien dat de verantwoordelijkheid voor dit alles berust bij de meest agressieve krachten van het imperialisme en de internationale reaktie, wier politiek de bewapeningswedloop aanwakkert. Als onze landen maatregelen moeten nemen ter versterking van onze strijkrachten, daarbij essentiële middelen aan de economie onttrekkend en aan de scheppende doeleinden van de socialistische en kommunistische opbouw, dan is dat uitsluitend in het belang van een deugdelijke bescherming van de vreedzame arbeid van onze volkeren en van het beteugelen van de krachten van militarisme en oorlog.

Onze landen zijn overtuigde tegenstanders van de bewapeningswedloop en drukken de wens en de bereidheid uit om actief en konstruktief mee te werken met alle staten bij het uitvoeren van deze belangrijke taak, waarvoor de gehele mensheid zich gesteld ziet. Wij menen dat er reële voorwaarden bestaan om te komen tot beperking van de opgeslagen wapenvoorraden en over te gaan tot ontwapening.

Deze voorwaarden zijn gelegen in het streven op brede schaal van de volkeren naar vrede en naar het uitbannen van de militaire konfrontatie en de dreiging van oorlog uit het internationale leven en in de realiteit van het nukleaire tijdperk zelf, waarin ieder militair konflikt kan uitgroeien tot een nukleair kataklisme, met alle katastrofale gevolgen vandien. Daarom is het van uitzonderlijk belangrijke betekenis dat de lopende akkoorden en verdragen, die gericht zijn op het beteugelen van de bewapeningswedloop en de beperking van zijn omvang, worden nageleefd.

Een breed scala van vraagstukken betreffende de strijd voor ontwapening en het versterken van de veiligheid is omschreven in de dokumenten van de kongressen van de broederpartijen en in het slotdokument van de Konferentie van kommunistische en arbeiderspartijen in Europa. Met konstruktieve ideeën op dit gebied zijn ook andere staten, vertegenwoordigers van verschillende maatschappelijke kringen, gekomen. Het kardinale punt is nu om de reeds geopperde initiatieven een konkreet karakter te geven en voort te gaan op de weg van het bereiken van bindende, effectieve internationale akkoorden op het gebied van de ontwapening.

De in het PKK vertegenwoordigde staten herinneren eraan dat alle landen, die aan de CVSE hebben deelgenomen, zich geïnteresseerd hebben getoond in inspanningen, die zijn gericht op het verminderen van de militaire konfrontatie en het bevorderen van de ontwapening, die de politieke ontspanning in Europa moeten aanvullen en de veiligheid moeten versterken. Zich latende leiden door het streven om de materialisatie van deze algemene geïnteresseerdheid te bevorderen, hebben de landen van het Warschau Pakt de laatste tijd nieuwe initiatieven genomen, die zijn gericht op het bereiken van vooruitgang in de besprekingen in Wenen over beperking van strijkrachten en bewapening in Centraal Europa. Zij hechten belangrijke betekenis aan deze onderhandelingen en zij zijn bereid om verdere inspanningen te doen om een akkoord uit te werken, dat door ieder kan worden aanvaard. Zij zijn ervan overtuigd dat het bereiken van zo'n akkoord mogelijk is als alle deelnemers aan die onderhandelingen het overeengekomen principe zullen volgen om geen schade toe te brengen aan de veiligheid van één der partijen, met inachtneming van de belangen van de veiligheid van alle staten in Europa.

De deelnemers aan de zitting van het PKK zijn er zeer beslist vóór dat het proces van beperking van strijdkrachten en bewapening een permanent karakter krijgt, zowel in Centraal Europa, als op het hele Europese kontinent. Het gaat hier zowel om nationale strijdkrachten, als wel om troepen die zich op vreemd territoir bevinden.

De Warschau Pakt staten spreken zich uit vóór beperking van de nukleaire bewapeningswedloop, voor het stopzetten en likwideren van de nukleaire bewapening, en voor een volledig en algemeen verbod van proeven daarmee. Zij zijn vóór een strak non-proliferatiebeleid, met dien verstande, dat elk land, zonder enige diskriminatie, toegang moet hebben tot het gebruik van kernenergie voor vreedzame doeleinden, onder effectieve internationale controle, in overeenstemming met de normen van het Internationale Bureau voor Kernenergie.

Zich latende leiden door het streven om een nieuwe effectieve stap te doen naar het uitbannen van de dreiging van een kernoorlog, stellen zij alle landen, die de Slotakte hebben ondertekend, voor om het verdrag aan te nemen, dat gericht is op dat doel, nl. over het niet als eerste een kernwapen tegen elkaar in te zetten, en zij spreken de hoop uit dat dit voorstel positief zal worden bejegend.

Zij achten het noodzakelijk dat er internationale overeenstemming komt over het verbod op en de vernietiging van chemische wapens en over een verbod op het vervaardigen van nieuwe soorten en nieuwe systemen van massavernietigingswapens.

Zij hechten er grote betekenis aan dat er akkoorden worden gesloten over de beperking van strijdkrachten en konventionele wapens, dat er nieuwe inspanningen worden gepleegd op internationale schaal om de militaire bases op vreemd grondgebied te likwideren en vreemde troepen van het territoir van andere landen terug te trekken, dat er vredeszones worden gekreëerd in verschillende gebieden en dat de militaire begrotingen van staten worden beperkt.

De Warschau Pakt landen benadrukken hun bereidheid om over al deze problemen zakelijke besprekingen te voeren in het kader van de VN en in andere internationale forums. Zij zijn vóór het bijkomen van een speciale zitting van de Algemene Vergadering van de VN over ontwapeningsvraagstukken als een etappe naar een wereldontwapeningskonferentie.

Een forse stap op weg naar konsolidatie van de internationale ontspanning en het versterken van de algemene vrede kan zijn het sluiten van een mondiaal verdrag betreffende het niet toepassen van geweld in internationale betrekkingen. De Warschau Pakt landen zien het ontwerp van zo'n verdrag, dat zich ter bestudering bevindt bij de Verenigde Naties, als een goede basis voor het bereiken van algehele overeenstemming. Zij zijn bereid deel te nemen aan onderhandelingen over konkrete stellingen voor dit ontwerpverdrag en het samen met andere geïnteresseerde staten te ondertekenen.

De belangen van een diepgaande normalisatie van de internationale betrekkingen vereisen het opheffen van de verdeling van de wereld in tegenover elkaar staande militaire blokken. De deelnemers aan de zitting van het PKK benadrukken hun bereidheid de Organisatie van het Warschau Pakt op te heffen gelijktijdig met een opheffing van de Organisatie van het Noordatlantische verdrag, en - als een eerste stap - tot likwidatie van de militaire organisaties ervan. Zij roepen alle staten op om geen akties te ondernemen, die zouden kunnen leiden tot uitbreiding van de bestaande, of het kreëren van nieuwe gesloten groeperingen of militair-politieke verbonden. Een van de praktische maatregelen in die richting zou kunnen worden de gelijktijdige opschorting van de werking van Artikel 9 van het Pakt van Warschau en Artikel 10 van het Noordatlantisch Verdrag, dat uitbreiding van het aantal lidstaten toestaat door middel van toetreding van nieuwe staten. De Warschau Pakt landen zijn bereid dienovereenkomstig onderhandelingen aan te gaan. Zij zouden ook alle andere voorstellen aandachtig bestuderen omtrent een geleidelijke afzwakking van de militaire konfrontatie in Europa en een afname van het gevaar van het toevallig ontstaan van konfliktsituaties.

Daarnaast zullen de Warschau Pakt landen, zolang de NATO blijft bestaan en zijn militaire potentieel blijft vergroten, alle noodzakelijke maatregelen nemen binnen het kader van het pakt om hun volkeren voortdurend een deugdelijke veiligheid te garanderen.

III

De Warschau Pakt landen geven als hun overtuiging te kennen dat een uitbreiding van de multilaterale samenwerking tussen alle landen en volkeren van Europa de ware weg is naar versteviging van het fundament voor de vrede op het kontinent. Op deze weg is al veel bereikt. Het niveau van de economische samenwerking tussen de landen op het Europese kontinent, waaronder landen met een verschillend maatschappelijk bestel, is momenteel hoger dan ooit. De ervaring leert dat de ontwikkeling van banden op het gebied van handel, industrie, wetenschap en techniek beantwoordt aan de belangen van alle staten en een wezenlijke stimulans is voor de economische vooruitgang en de verbetering van de levensomstandigheden van elk volk. Daarnaast zijn momenteel nog lang niet alle mogelijkheden van samenwerking op dit gebied benut. Meer nog, er worden niet zelden pogingen ondernomen om economische banden om te vormen als instrument voor politieke druk door het ene land op het andere. Dat doel dienen in het bijzonder het handhaven door bepaalde kapitalistische landen van diskriminerende beperkingen in de handel met socialistische landen, die een erfenis uit de tijd van de koude oorlog zijn. Voor een verdere ontwikkeling van de wederzijdse economische betrekkingen is het noodzakelijk deze kunstmatige hindernissen te slechten en de elementen van het niet-gelijkgerichtigd zijn volledig uit te bannen. De Slotakte van de CVSE bevat de erkenning van alle landen, die hem hebben ondertekend, dat toepassing van de "meest begunstigde" klausule een gunstige invloed op de ontwikkeling van de handel zal hebben. De volkeren verwachten omzetting van deze erkenning in praktische zaken, die tot standkomen op basis van wederkerigheid. Er moet ook rekening worden gehouden met de in de Slotakte vervatte erkenning van de specifieke problemen, die voortvloeien uit de verschillen in de economische ontwikkeling van de Europese landen. De deelnemers aan de zitting van het PKK hebben de vaste bedoeling om de verdere ontwikkeling te bevorderen van een samenwerking op lange termijn en op grote schaal met alle geïnteresseerde landen op bilaterale en multilaterale basis, waaronder vormen als produktie- en technisch-wetenschappelijke kooperatie en specialisatie en compensatiekontrakten. Het aangaan van gelijkgerichtigde zakelijke betrekkingen tussen de Comecon en de Comecon-landen enerzijds en de EEG en de EEG-landen anderzijds zou aan deze wederzijdse belangen tegemoet komen. De landen van het Warschau Pakt achten het belangrijk om voort te gaan met het uitwerken en realiseren van omvangrijke maatregelen op Europese schaal ten aanzien van de samenwerking op het gebied van de milieubescherming en transport en energie, zoals dat voortspruit uit de Slotakte van de CVSE. Gezien de reeds aanwezige ervaring met de internationale samenwerking, in het bijzonder in het kader van de Europese economische VN commissie, is het doelmatig om in de naaste toekomst tijdens interstate konferenties op Europese schaal deze problemen in de praktijk te bekijken.

De Warschau Pakt landen juichen het toe dat de Sovjet Unie zich bereid heeft verklaard om in geval van overeenstemming van de geïnteresseerde landen de internationale conferentie over de energie in Moskou te doen houden. De deelnemers aan de zitting van het PKK gaan ervan uit dat de ontwikkeling van de economische samenwerking in Europa niet geïsoleerd kan worden van economische banden op mondiale schaal. Zij zijn ervoor om de internationale economische betrekkingen om te bouwen op een rechtvaardige democratische basis, op de beginselen van gelijkgerichtigdheid van alle landen, groot of klein, socialistisch of kapitalistisch, ontwikkeld of onontwikkeld. In dit verband steunen zij de principiële richting van het programma voor internationale samenwerking, zoals dat is opgesteld door de ontwikkelings- en niet gebonden landen.

Naast de ontwikkeling vande economische samenwerking moet ook de uitbreiding van de samenwerking op het gebied van cultuur, wetenschap, scholing, informatie en menselijke kontakten bijdragen tot verbetering van het politieke klimaat in Europa. Gedurende delaatste jaren zijn in die richting nuttige resultaten bereikt. Als geheel verloopt de verwezenlijking van de akkoorden, die staan vervat in de Slotakte van de CVSE succesvol.

Er is echter ook sprake van een streven van bepaalde kringen om de ontwikkeling van deze banden te gebruiken voor doeleinden, die de zaak van wederzijds begrip en vriendschap tussen de volkeren vijandig zijn en voor inmenging in de binnenlandse aangelegenheden van staten. De Warschau Pakt landen achten het noodzakelijk om nog eens te benadrukken dat dit een perspektiefloze weg is en dat ze die beslist verwerpen.

De Slotakte van de CVSE bevat talrijke afspraken voor een breed spektrum van samenwerking op humanitair gebied op bilaterale en multilaterale basis en hij bepaalt de voorwaarden om deze mogelijkheden te verwezenlijken. De op de zitting van het PKK vertegenwoordigde staten zijn bereid het eens te worden over een nog vollediger gebruik van deze mogelijkheden en een vergroting van de effectiviteit daarvan, zodat elk land kan deelhebben aan een brede uitwisseling van waarachtige/geestelijke waarden. Voor dat doel zou het bijvoorbeeld nuttig zijn om maatregelen te nemen op Europees niveau, zoals festivals, konkoersen, tentoonstellingen en andere maatregelen op kunst- en cultureel gebied.

Het is ook noodzakelijk dat de massainformatiemiddelen het doel dienen van het werkelijk op de hoogte stellen van de maatschappij van de gebeurtenissen op de wereld en van een toenadering tussen de volkeren, zodat deze middelen niet kunnen worden gebruikt tegen de zaak van de vrede en de samenwerking op het kontinent.

De deelnemers aan de zitting van het PKK schenken grote aandacht aan het oplossen van de humanitaire problemen, zij gaan uit van de principes van het humanitaire socialisme en zij achten het daarbij belangrijk om voor alle bewoners van het kontinent waardige arbeids- en levensomstandigheden te bereiken, de werkeloosheid op te heffen en vrije toegang te verkrijgen tot de verworvenheden van wetenschap, techniek en cultuur.

De versterking van de Europese veiligheid is onlosmakelijk verbonden met het streven van de volkeren naar een situatie, waarin de komende generaties in een toestand van vrede en samenwerking kunnen leven en zich kunnen ontplooiën en hun scheppende krachten en mogelijkheden volledig kunnen tonen. Juist daarom is het een zaak voor de jonge generatie om direkt en actief deel te hebben aan de versterking van de vrede. De deelnemers aan de zitting achten het belangrijk om bijzondere aandacht te besteden aan het realiseren van programma's, die zouden bijdragen tot het opvoeden van de jeugd in de geest van de idealen van humanisme, vrede en vooruitgang.

Veel kan worden gedaan wanneer goede wil en een gelijkgerichte benadering aanwezig zijn. Bij de landen van het Warschau Pakt vinden alle initiatieven van andere landen, die werkelijk het wederzijdse begrip en de vriendschap tussen de volkeren dienen, een welwillende weerklank.

IV

De deelnemers aan de zitting van het PKK drukken hun diepe voldoening uit over de ontwikkeling van de veelzijdige samenwerking tussen de door hen vertegenwoordigde socialistische landen. Hun betrekkingen zijn voor wat betreft hun sociaal-politieke aard, hun doeleinden en inhoud en hun wederzijdse broederbanden niet in tegenspraak met de betrekkingen met andere staten in Europa. Een dergelijke samenwerking, zo heeft de ervaring van de CVSE uitgewezen, beantwoordt volledig aan de belangen van het versterken van de vrede op het hele Europese kontinent. Het is een faktor, die de algemeen Europese samenwerking stimuleert op het gebied van de versterking van de vrede en de veiligheid en de ontwikkeling van de economie, de cultuur en de geestelijke verrijking van de volkeren.

De landen van het Warschau Pakt, verenigd door hun gemeenschappelijke socialistische bestel en hun toewijding aan de zaak van de vrede, democratie en nationale onafhankelijkheid, benadrukken hun vastbeslotenheid om voort te gaan met het verstevigen van de onderlinge samenwerking op basis van de principes van het marxisme-leninisme en de internationale solidariteit, het respekteren van de gelijkgerechtigdheid en de soevereiniteit van iedere staat, niet-inmenging in binnenlandse aangelegenheden en kameraadschappelijke wederzijdse hulp.

De deelnemers aan de zitting van het PKK zijn vast besloten om ook in het vervolg:

door te gaan met de effectieve coördinatie voor wat betreft vraagstukken van het versterken van de vrede in Europa en deze uit te breiden, waartoe in het bijzonder moet dienen de tijdens deze zitting genomen beslissing om een komitee van de ministers van buitenlandse zaken en een verenigd sekretariaat van het PKK van het Warschau Pakt in te stellen;

de politieke banden tussen de broedervolken te verdiepen, waaronder het voortgaan met konsultatieve ontmoetingen van parlementariërs en vertegenwoordigers van het maatschappelijk leven om de actuele problemen van het internationale leven te bespreken; de wederzijdse informatie en de uitwisseling van ervaringen in de socialistische en kommunistische opbouw verder uit te breiden en de ontwikkeling te bevorderen van kontakten tussen staats- en maatschappelijke organisaties en arbeiderskollektieven;

de bilaterale en multilaterale samenwerking te ontwikkelen op alle gebieden van de economie met gebruikmaking van de verworvenheden van de technisch-wetenschappelijke vooruitgang voor een verdere groei van het materiele en geestelijke welzijn van hun volkeren, samen met de andere Comecon landen een steeds vollediger uitvoering van het Komplekse programma te bevorderen, lasmede de besluiten uit te voeren van de XXX Zitting van de Comecon over de gezamenlijke uitwerking en uitvoering van lange termijn programma's. Een duidelijke manifestatie van het hoge niveau van de samenwerking in wetenschap en techniek worden de voor 1978-1983 geplande gezamenlijke vluchten van kosmonauten van de socialistische landen in gezamenlijke ruimteschepen en stations; de samenwerking te versterken op het gebied van de cultuur, het uitwisselen van literaire en kunstwerken en van kontakten tussen creatieve groeperingen en zustergebieden en -steden, en het uitbreiden van de toeristische banden en de kontakten tussen burgers te entameren.

De deelnemers aan de zitting van het PKK verklaren dat elk van de landen vastbesloten is de veelzijdige gelijkgerechtigde samenwerking en de vriendschap met socialistische landen, die geen lid zijn van het Warschau Pakt, te versterken. Zij verklaren er vast van overtuigd te zijn dat de solidariteit van alle socialistische landen beantwoordt aan de belangen van elk van hen en het wereldsysteem van het socialisme als geheel en aan de belangen van de algehele vrede en de vooruitgang.

V

De delegaties van Bul, Hong, DDR, Pol, Roem, USSR, Czech hebben ook meningen uitgewisseld over andere internationale problemen van gemeenschappelijke interesse.

Zij juichten de historische overwinning van de volkeren van Indochina toe. De deelnemers aan de zitting drukken hun voldoening uit over het feit dat een verenigd socialistisch Vietnam samen met andere broederstaten een waardevolle bijdrage levert in de strijd van de volkeren voor vrijheid en onafhankelijkheid op het Aziatische kontinent en op de gehele wereld. Zij verwelkomen het ontstaan van de Laotiaanse Democratische Volksrepubliek, die overgegaan is tot het leggen van grondbeginselen van een socialistische maatschappij en eveneens de vorming van een democratisch Kabodja.

De op de zitting vertegenwoordigde landen steunen de koers van Koreaanse Democratische Volksrepubliek naar een vreedzame democratische hereniging van het land zonder enige inmenging van buitenaf en de eis tot terugtrekking van alle buitenlandse troepen uit Zuid Korea.

De deelnemers aan de zitting benadrukken dat hun landen vast van plan zijn ook in het vervolg een veelzijdige samenwerking en een kameraadschappelijke opstelling te ontwikkelen met de jonge staten met een socialistische oriëntatie. Welke verschillen er ook zijn in de keuze van de opbouw van een nieuwe maatschappij, de landen van het socialisme en de landen met een socialistische oriëntatie zijn natuurlijke bondgenoten in de strijd voor de vrede en veiligheid der volkeren.

Met gevoelens van voldoening wordt opgemerkt dat de rol van de ontwikkelingslanden in Azie, Afrika en Latijns Amerika in internationale zaken toenemende is. De V Konferentie van staats- en regeringshoofden van niet-gebonden landen in Colombo heeft opnieuw hun positieve rol in het internationale leven aangetoond. De op de zitting vertegenwoordigde landen zijn vast van plan de samenwerking met deze landen te verstevigen in de strijd tegen imperialisme, kolonialisme en neokolonialisme, voor het versterken van de nationale onafhankelijkheid, voor de vrede en voor de sociale vooruitgang.

De op de zitting vertegenwoordigde landen benadrukken hun steun aan de strijd van de Arabische landen en volkeren voor een rechtvaardige politieke regeling van het Midden-Oosten konflikt. Zij zijn eensgezind van mening dat zo'n regeling vereist dat alle Israelische troepen worden teruggetrokken uit de in 1967 bezette Arabische gebieden, dat de onvervreembare rechten van het Palestijnse Arabische volk worden verwezenlijkt, inclusief hun recht op het scheppen van een eigen staat, dat het recht op een onafhankelijk bestaan van alle staten in het konflikt wordt gegarandeerd, waaronder dat van Israel en dat de toestand van oorlog tussen de desbetreffende Arabische staten en Israel wordt opgeheven. Deze problemen moeten op de agenda worden gezet van de Geneefse vredeskongferentie over het Nabija Oosten, en het werk daarvan moeten binnen de kortste tijd worden hervat, met deelname van de PLO. Het Midden Oosten konflikt kan en moet worden geregeld, dat is noodzakelijk in het belang van alle volkeren in dat gebied, in het belang van de algehele vrede.

De deelnemers aan de zitting zijn beslist vóór een onmiddellijke normalisatie van de toestand in Libanon, vóór een vreedzame oplossing van alle binnenlandse problemen van het land door de Libanezen zelf, zonder inmenging van buitenaf, waarbij rekening moet worden gehouden met de wettige rechten en belangen van de Palestijnse verzetsbeweging, die vertegenwoordigd wordt door de PLO.

Uit naam van hun volkeren en staten benadrukken zij hun bereidheid om ook in de toekomst steun en hulp te verlenen aan de volkeren van Zimbabwe, Namibie en Zuid Afrika in hun zelfopofferende strijd tegen de racistische regimes, apartheid en neo-kolonialistische samenzweringen en voor uitvoering van de VN besluiten over de likwidatie van kolonialisme en racisme.

De socialistische landen verheffen samen met alle progressieve krachten van de mensheid hun stem in de steun aan de heldhaftige strijd van het Chileense volk voor herstel van de wettige konstitutionele orde in Chili, voor de bevrijding van de grote zoon van het Chileense volk, Louis Corvalan en van andere politieke gevangenen.

De deelnemers aan de zitting wijzen op de grote rol van de internationale arbeidersbeweging en alle maatschappelijke krachten in de strijd voor vrede en internationale veiligheid. Zij benadrukken dat zij bereid zijn mee te werken met alle progressieve en democratische bewegingen, met alle vredelievende krachten in naam van de opbouw van een deugdelijke vrede in Europa en de wereld. Bul, Hong, DDR, Pol, Roem, USSR en Czech verklaren:

Dat het noodzakelijk is op alle mogelijke manieren de inspanningen te doen toenemen in de strijd voor een verdieping van de internationale ontspanning, voor de uiteindelijke likwidatie van de overblijfselen van de koude oorlog, voor versterking van de vrede en ontwikkeling van de internationale samenwerking. Het bereiken van nieuwe successen in het uitvoeren van deze historische taken vereist een actief optreden van alle staten, van alle politieke en maatschappelijke krachten, die zich bewust zijn van hun verantwoordelijkheid voor de huidige en de komende generaties.

Allen, die werkelijk willen meedoen aan het uitwerken en verwezenlijken van deze taken, vinden betrouwbare en ware bondgenoten in de landen van het socialisme en hun volkeren.

Todor Zhivkov - Janosz Kadar - Erich Honecker - Edward Gierek - Nicolae Ceaucescu - L.I. Brezhnev - Gustav Husak

Hoofdstuk B: Economie1. Sovjet-Uniea. IJzer- en staalindustrie

In het nieuwe vijfjarenplan 1976-1980 wordt in de ijzer en staalsector het accent gelegd op de modernisering van de staalindustrie. De staalproductie moet in deze periode stijgen van 141 miljoen ton in 1975 tot 160 à 170 miljoen ton in 1980. Dit impliceert een productiegroei van 13,5 - 20 percent tegen een gerealiseerde groei van 21,5 percent in de periode 1971-1975.

Gelijktijdig moet de productie van "gerolled" staal toenemen van 98,6 miljoen ton in 1975 tot 115-120 miljoen ton in 1980, een stijging met 16,21 percent (vorig plan: 9,5 percent). De versnelde productie van "gerolled" staal in het plan 1976-1980 geeft één van de zwakke punten van de Sovjet staalindustrie aan. Men is er tot nu toe niet in geslaagd om een evenwicht tot stand te brengen tussen de productie van staal en de capaciteit van de staalverwerkingsindustrie (gerolled staal en staalproducten).

Ondanks deze moeilijkheden werd de Sovjet-Unie in de periode 1971-1975 de grootste staalproducent ter wereld.

	<u>1970</u>	<u>1971</u>	<u>1972</u>	<u>1973</u>	<u>1974</u>	<u>1975</u>
SU	116,0	120,8	126,0	131,5	136,0	141,0
USA	119,3	109,3	120,9	136,8	132,2	106,0
Japan	93,3	88,6	96,9	119,3	117,1	102,0
BRD	45,0	40,3	43,7	49,5	52,2	40,4
Engeland	27,8	24,2	25,3	26,6	22,4	19,8

(miljoen ton staal)

Om dit te realiseren heeft de USSR in 1971-1975 zwaar geïnvesteerd in de exploratie van ijzererts. Dit was vooral noodzakelijk omdat enkele ijzererts exploitatieplaatsen in 1980 uitgeput dreigen te raken. Deze exploitatie heeft succes gehad. Zo werden in Kazachstan nieuwe reserves ijzererts gevonden die geschat worden op 14 à 16 miljard ton. Kleinere voorraden werden o.a. aangetroffen in Karaganda.

(B-2) (R)

dentieel

b. Kolenproductie

De USSR is de grootste kolenproducent ter wereld en beschikt waarschijnlijk over 50 percent van de wereldreserves aan kolen. In 1975 produceerde de USSR 701 miljoen ton kolen en het plan 1976-1980 voorziet in een productiestijging van 2,4-2,9 percent per jaar tot 790-810 miljoen ton in 1980 (tegen 2,3 percent per jaar in 1970-1975). In de komende vijf jaar zal men vooral aandacht besteden aan de modernisering en mechanisering van mijnbouw technieken.

In de laatste 10 jaar is het belang van de traditionele mijnbouwgebieden in het westen van de USSR relatief iets teruggelopen terwijl het aandeel van de kolenproductie in Siberië, Centraal Azië en Kazachstan is toegenomen. De oorzaak hiervan is dat de mijnen in het westen te kampen hebben met veroudering van materiaal terwijl bovendien de gemakkelijkst toegankelijke lagen kolen uitgeput dreigen te raken. Om de productie in het westen van de Sovjet-Unie op peil te houden en uit te breiden zijn zeer grote investeringen benodigd.

De Sovjet-Unie is hiertoe bereid omdat juist deze mijnen het dichtst bij de bevolkings- en industrie centra liggen hetgeen hen aantrekkelijker maakt dan de mijnen in het oosten gezien de transportkosten en -capaciteit. Speciale aandacht zal worden besteed aan het Donbass-gebied waar de kolenproductie moet toenemen van 226-229 miljoen ton in 1975 tot 231-233 miljoen ton in 1980. Verouderde mijnen zullen hier worden gesloten en nieuwe, moderne geopend. Voorts zullen de reserves in Vorkuta-Pechora in de periode 1975-1980 in versneld tempo worden aangesproken.

Hoewel dit gebied in de poolstreek ligt, gaat de USSR hiertoe over omdat de kolen die hier geproduceerd kunnen worden van hoge kwaliteit zijn en zeer gewild door het ijzer- en staal-complex in Cherepovets.

Gezien op lange termijn bieden de reserves ten oosten van de Ural echter grotere mogelijkheden, vooral omdat hier open mijnbouw op grote schaal mogelijk is, met dus zeer lage productiekosten.

In 1975 produceerden deze open mijnen 31 percent van de total Sovjet kolen produktie, hetgeen moet oplopen tot 34 percent in 1980. De kolen in Siberië en Centraal Azië zijn over het algemeen echter van lage kwaliteit terwijl de transportkosten naar de behoefte-centra hoog liggen. Dit is één van de redenen dat de Sovjet autoriteiten zoveel belang hechten aan de vestiging van kolen-verbruikende industrieën ten oosten van de Ural. Zo zijn bij de bruinkoolmijnen in Kansk-Achinsk in Oost-Siberië elektrische centrales, metallurgische en chemische complexen etc gepland. Dit zelfde geldt voor de reserves in Kazakhsan (Ekibastuz) en in Kuzbass.

Het gezamenlijke project van de Sovjet-Unie en Japan om de kolen productie bij Yakutia ter hand te nemen zal waarschijnlijk in 1979 geconcretiseerd worden door de opening van de eerste mijn bij Nerungra.

Bovengenoemde projecten zullen hoge eisen stellen aan de industrieën die de uitrustingen produceren voor de mijnbouw. In de loop der jaren is de Sovjet afhankelijkheid van kolen relatief afgenomen. In 1960 maakten kolen nog 53 percent van het totale energie verbruik in de USSR uit, hetgeen in 1975 was afgenomen tot 35 percent. Er zijn echter aanwijzingen dat de Sovjet-Unie in de toekomst zal trachten om aan deze trend een eind te maken, terwijl volgens het 10e vijfjarenplan het aandeel van kolen weer iets moet toenemen.

Sinds 1956 is de USSR een netto-exporteur van kolen.

In 1975 exporteerde de Sovjet-Unie meer dan 26 miljoen ton kolen en antraciet waarvan ongeveer de helft naar Oost-Europa en de rest naar geïndustrialiseerde Westerse landen. In hetzelfde jaar importeerde de USSR 9,8 miljoen ton kolen (uitsluitend uit Polen).

(B-2) (R)

2. Bulgarije

a. 7e Vijfjarenplan (1976-1980)

(1) Algemeen

De Nationale Vergadering van Bulgarije hechtte tijdens

haar zitting van 27-29 oktober 1976 haar goedkeuring aan het vijfjarenplan 1976-1980. In tegenstelling tot de Sovjet-Unie handhaafde Bulgarije in dit plan dezelfde hoge groeicijfers als in de voorgaande planningsperiode.

(2) Nationaal inkomen

In 1975-1980 moet het nationaal inkomen met 45 percent toenemen (1971-1975: 46 percent). 74 percent van het nationaal inkomen is bestemd voor consumptie en 26 percent voor besparing. In de praktijk is echter steeds gebleken dat het aandeel van de besparing groter is dan geplanned, dit ten koste van de consumptie.

(3) Investeringsen

In de periode 1976-1980 zullen de investeringen 30,7 miljard leva bedragen, 46 percent meer dan de 21 miljard in 1971-1975. Deze scherpe stijging wordt waarschijnlijk veroorzaakt door kostenstijgingen en de wens van de Bulgaarse autoriteiten om de industriële produktie te moderniseren.

(4) Industrie

In de periode 1976-1980 moet de totale industriële produktie met 55 percent toenemen, hetzelfde percentage als in 1971-1975.

De zware industrie krijgt wederom de hoogste prioriteit:

- machinebouw: +100%
- chemische industrie: + 80%
- lichte industrie: + 43%
- voedselindustrie: + 41%
- elektrische energie: + 55% tot 38.000.000.000 KWH in 1980
- gerolled staal: + 48% tot 3.700.000 ton in 1980
- staal produktie 1980: 3.100.000 ton
- kolen produktie 1980: 37.000.000 ton
- cement 1980: 8.500.000 ton

(5) Landbouw

In 1976-1980 moet de totale landbouw produktie met 20 percent toenemen, vergelijkbaar met het groeipercentage 1971-1975.

Ook dit plancijfer is relatief hoog en het zal moeilijk zijn om dit te realiseren. Ter vergelijking:

	1976-1980	1971-1974 (gerealiseerd)
graan	9.600.000	7.263.000
fruit	1.600.000	1.062.000
druiven	1.350.000	1.095.000
groenten	2.200.000	1.627.000
sukkerbieten	2.450.000	1.700.000
tabak	160.000	137.000
vlees	650.000	niet bekend
melk (liter)	2.600.000.000	1.658.000.000
eieren (per stuk)	2.100.000.000	1.735.000.000
wol	36.000	31.500

(in tonnen)

De doelstellingen voor de produktie van landbouw machines en uitrustingsstukken zijn daarentegen relatief bescheiden. Het geproduceerde aantal 15 pk tractoren moet in 1980 148.000 bedragen (1970: 93.700, 1974: 133.000); het aantal combines 23.000 (1974: 21.200). Wel voorziet het plan in een sterke stijging in de produktie van kunstmest, namelijk gemiddeld 230 kg per hectare per jaar (1975 \pm 143 kg). Ook de constructie van nieuwe irrigatie projecten zal nu ter hand worden genomen. Ca. 200.000 hectare zal geïrrigeerd en de irrigatie van 270.000 hectare zal verbeterd en vernieuwd worden.

(6) Buitenlandse handel

De totale handelssomzet moet in 1980 zo'n 60 percent hoger liggen dan in 1975. Dit streefcijfer is ongeveer gelijk aan dat van het plan 1971-1975, dat echter ruimschoots overschreden werd. Zo bedroeg de totale omzet in 1970 4.486.800.000 leva en in 1975 waarschijnlijk 9.621.200.000 leva (een stijging van 114 percent). De statistieken van 1974 toonden een omzetstijging aan van 76 percent in 1970-1974 (met socialistische landen + 65 percent,

met geïndustrialiseerde westerse landen + 85 percent en met ontwikkelingslanden + 200 percent).

De totale stijging van de omzet met 76 percent in 1974 werd echter voornamelijk veroorzaakt door de importstijging (96%) terwijl de export met slechts 58% toenam. Hetzelfde deed zich waarschijnlijk in 1975 voor. Eén van de doelstellingen voor de economische ontwikkeling zal dan ook ongetwijfeld een versnelde groei van de export zijn, hoewel het plan dat niet met zoveel woorden zegt.

(7) Binnenlandse handel en de dienstensector

In 1980 moet de binnenlandse handel met 40 percent zijn toegenomen (vergelijkbaar met het plan 1971-1975).

De totale waarde van de dienstensector moet met 65 percent toenemen (1971-1975: + 80 percent).

(8) Levensstandaard

Het plan voorziet in een groei van het reële inkomen per hoofd van de bevolking met 20 percent in 1980.

Dit is lager dan in 1971-1975 toen een groei van 32,4 percent werd gerealiseerd. Volgens plan zullen vooral de lonen in de laagste inkomensklasse moeten stijgen waarbij gesproken wordt over ± 90 leva per maand.

(9) Woningbouw

In de komende vijf jaar moeten tenminste 420.000 woningen worden gebouwd waarvan "de helft van arbeiders". Dit is een zeer ambitieus plan dat zeer moeilijk gerealiseerd zal kunnen worden. Het plan 1971-1975 voorzag in de bouw van slechts 250.000 woningen en men zag slechts kans om 236.500 woningen te bouwen.

(10) Arbeidsproductiviteit

In 1980 moet de arbeidsproductiviteit gemiddeld 45 percent hoger zijn dan in 1975. De industriële arbeidsproductiviteit moet zelfs met 50 percent toenemen. Voorts wil men door een doelmatiger bedrijfsvoering in deze sector het verbruik van grondstoffen met 8 percent verminderen. Dit

laatste zal waarschijnlijk niet realiseerbaar zijn gezien de out-put doelstellingen.

(11) Conclusie

Het Bulgaarse vijfjarenplan 1976-1980 moet zeer ambitieus genoemd worden en het is de vraag of bepaalde doelstellingen inderdaad bereikt zullen worden. Dit geldt met name voor de woningbouw, de export, de arbeidsproduktiviteit en doelmatige bedrijfsvoering. Anderzijds heeft Bulgarije in het verleden kans gezien om zeer hoge streefcijfers voor zijn economische ontwikkeling inderdaad waar te maken. Dit geldt met name voor de zware industrie. Bulgarije heeft hierbij in vrij slechte mate kunnen rekenen op hulp van de USSR en er zijn momenteel geen aanwijzingen dat in deze situatie verandering komt. Verwacht mag daarom worden dat dit land wel in staat zal zijn om de streefcijfers voor de industriële produktie, en mogelijk de landbouw produktie, in de komende vijf jaar te realiseren.

Hoofdstuk C: Landstrijdkrachten1. Activiteitena. Warschaupakt

Bij de Warschaupakt landstrijdkrachten in Centraal Europa viel gedurende december de voor deze tijd van het jaar normale oefen-/opleidingsactiviteit waar te nemen.

Bij de GSVG- en Tsjechoslowaakse landstrijdkrachten betekende dit levendige tot intensieve activiteit, voornamelijk bestaande uit gevechts- en schietopleiding (in Tsjechoslowakije bovendien onderdeelopleiding tot en met regimentsniveau).

Bij de NVA en Poolse landstrijdkrachten was sprake van geringe tot levendige activiteit.

Zoals gebruikelijk bleven gedurende de kerstdagen de op de oefenterreinen verblijvende Sovjet eenheden ter plaatse.

Opmerkelijk dat dit ook het geval was bij elementen van de Poolse 16 Tkdiv/2 Lr (MD-Pommeren).

Met name bij de Poolse strijdkrachten werden in het verleden in de kerst en nieuwjaarsperiode geen activiteiten waargenomen.

b. Sovjet-Unie

In de eerste helft van december werden in de Sovjet-Unie grote delen van de Militaire Districten Baltische Landen, Witrusland en Moskou tot verboden gebied verklaard.

Waarnemingen in het betrokken gebied en aanwijzingen uit andere bronnen duiden erop dat één of meer oefeningen met troepen werden gehouden.

De uitgestrektheid van de restricties en de aanwezigheid van grote oefenterreinen in het betrokken gebied laten oefeningen met omvangrijke troependeelname toe.

Daar niet precies bekend is waar de oefeningen plaatsvonden en gegevens betreffende aard en omvang ervan ontbreken, valt niet te beoordelen of de Sovjet-Unie al dan niet heeft voldaan aan het gestelde in de slotakte van "Helsinki" inzake het vooraf aankondigen van oefeningen waaraan door meer dan 25.000 man wordt deelgenomen.

2. Wijze van optreden

a. Operaties van Sovjet heligelande infanterie

(1) Algemeen

De inzet van heligelande infanterie dient om het tempo in de aanval te handhaven en vindt plaats op een afstand van 15 tot 50 kilometer voor de voorste eenheden.

Bij deze operaties (vertoletnyydesant) is de steun van artillerie essentieel. Als deze niet is te verwezenlijken, dan is ondersteuning door gevechtshelicopters en tactische luchtstrijdkrachten een noodzakelijk alternatief.

(2) Doelstellingen

- (a) Vermeesteren van overgangsmogelijkheden en tactisch belangrijke terreindelen of objecten.
- (b) Blokkeren van reserves en terugvallende eenheden.
- (c) Steunen van amfibische eenheden bij de vorming van een bruggehoofd.
- (d) Overvallen van kernwapen inzetmiddelen, stafkwartieren, verbindingscentraen logistieke installaties.
- (e) Uitbuiten van nucleaire of chemische aanvallen.

(3) Sterkte en middelen

- (a) De sterkte van de in te zetten eenheid is doorgaans een gemechaniseerd (infanterie)bataljon, dat met achterlating van de gevechtsvoertuigen voor dit doel kan worden versterkt met anti-tankwapens, artillerie, mortieren, pioniers of gevechtswemmers en liaison personeel van de tactische luchtstrijdkrachten.
- (b) Bij nacht zijn acties van een grotere sterkte dan een compagnie niet te verwachten, gezien de coördinatie-moeilijkheden die dan ontstaan m.b.t. optreden van steunende tactische luchtstrijdkrachten en gevechtshelicopters, alsook het gevaar van botsingen onderling.
- (c) Het bataljon wordt geacht zich na de landing gedurende een tijdsduur van enkele uren tot een etmaal staande te kunnen houden.

(4) Verantwoordelijkheden en planning

- (a) Het leger is verantwoordelijk voor de inzet en steun na de landing; de commandant van de divisie, belast met de link-up, bepaalt echter het tijdstip van de landing.
- (b) Een liaison-groep van de luchtmacht zal waarschijnlijk bij de legerstaf worden gedetacheerd om te assisteren bij de planning en gedurende de uitvoering, de inzet van de tactische luchtstrijdkrachten en de luchtverdediging coördineren.
- (c) Gevechtshelicopters kunnen worden ingezet voor het handhaven van de verbinding tussen de heligelande eenheid en de leger- en divisie commandopost.
- (d) Tussen het besluit tot inzet en de "take off" van de betreffende eenheid, ligt een tijdsduur van 8 uur. Deze tijdsduur omvat de planning, verkenning, briefing, het verzamelen van eenheid en helicopters, alsmede het veiligstellen van de corridor.

(5) Voorbereidingen

- (a) Het verzamelgebied voor het bataljon en de helicopter-eenheid wordt op een afstand van 15 tot 30 km achter de voorste lijn ingericht.
Hierbij spelen twee factoren een belangrijke rol.
 - (i) De effectieve dracht van vijandelijke artillerie;
 - (ii) De vluchttijd tot de voorste lijn, welke zo kort mogelijk wordt gehouden i.v.m. vijandelijke radar-detectie en de reactietijd van de tactische luchtstrijdkrachten.
- (b) Het bataljon komt ongeveer 45 minuten voor de "take off" in het verzamelgebied aan en wordt over de helicopters, volgens formatie-indeling, verdeeld.
De zware uitrusting wordt onmiddellijk in de HOOK's (MI-6) geladen.
De manschappen gaan 5 minuten voor het opstijgen in de HIP's (MI-8).

- (c) De vliegroute is zodanig geplanned dat een zo kort mogelijke vluchttijd wordt gecombineerd met een hoog mogelijke graad van veiligheid.
Terreinverheffingen en vijandelijke opstellingen worden zo veel mogelijk vermeden.
- (d) De landingsterreinen zijn geselecteerd met behulp van luchtverkenning
- (e) Het vereiste aantal landingsterreinen bedraagt doorgaans 6 (alternatieve inbegrepen).
Ideaal is een open terrein van 500 bij 300 meter direct nabij het doel. Wanneer dit ontbreekt worden terreinen gekozen tot maximaal 5 km van het doel.

(6) Vuursteun

- (a) Circa 30 minuten vóór de "take off" beginnen de tactische luchtstrijdkrachten met het ondersteunen van de operatie:
 - (i) Speciale vliegtuigen ageren met ECM tegen NAVO GCJ en vuurleidingsradars.
 - (ii) Het gebied, vanaf het verzamelgebied tot achter het luchtlandingsgebied, wordt afgeschermd.
 - (iii) Een strook van 10 km aan iedere zijde van de vliegroute wordt veiliggesteld door neutralisatie van vijandelijke luchtafweermiddelen.
- (b) Gelijktijdig begint de artillerie met het afgeven van storende vuren op de flanken van de luchtcorridor.

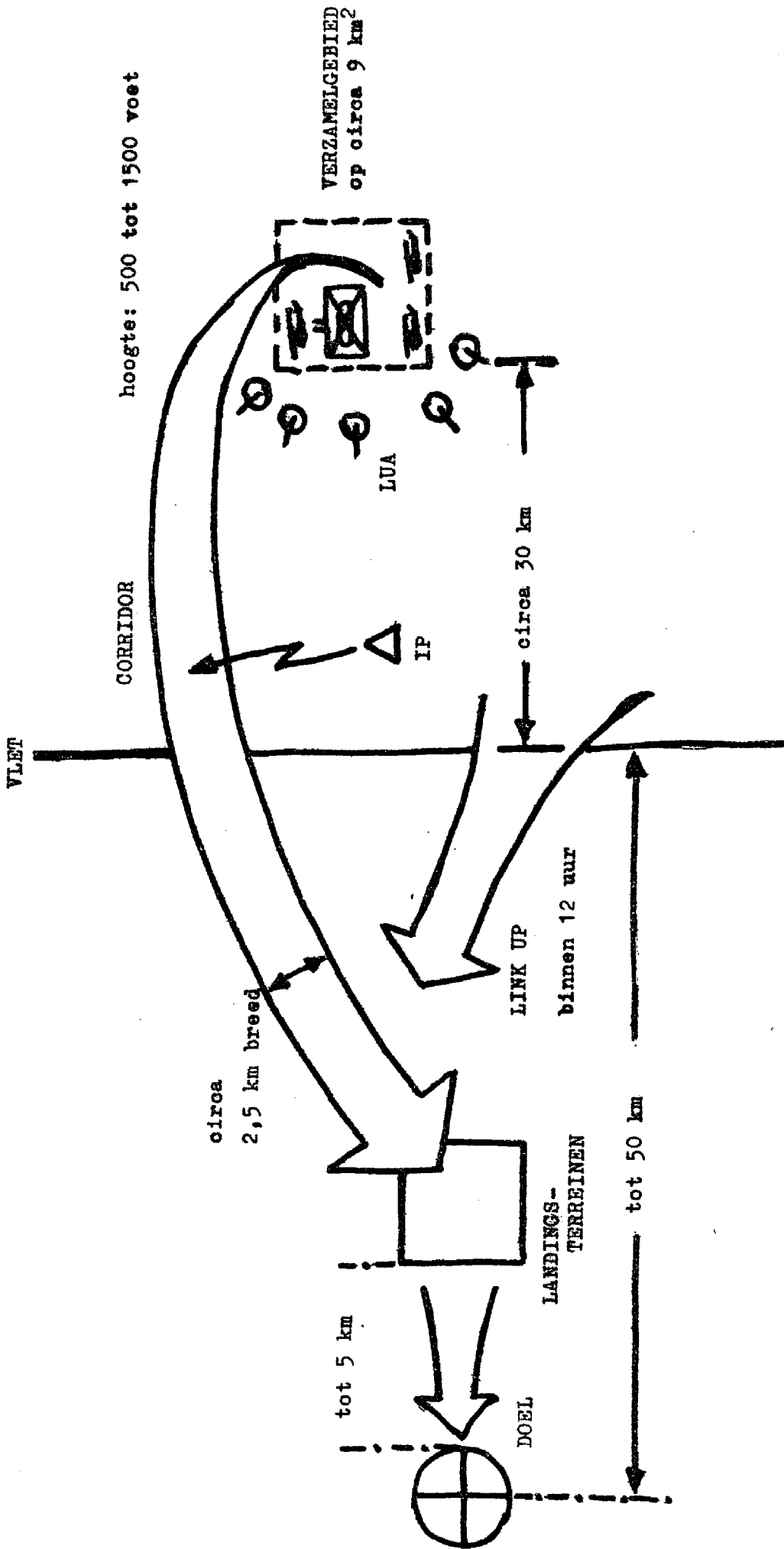
(7) Invliegen en formaties

- (a) De tactische luchtstrijdkrachten leveren op circa 800 meter en hoger de bovendekking van de helicopterformatie.
- (b) Op een bepaald signaal starten de helicopters de motoren en stijgen per vlucht in V-formatie tot vastgestelde hoogte, zetten vervolgens koers naar het aanvangspunt van de corridor (IP), dat ongeveer ligt op de lijn van de voorste eenheden.

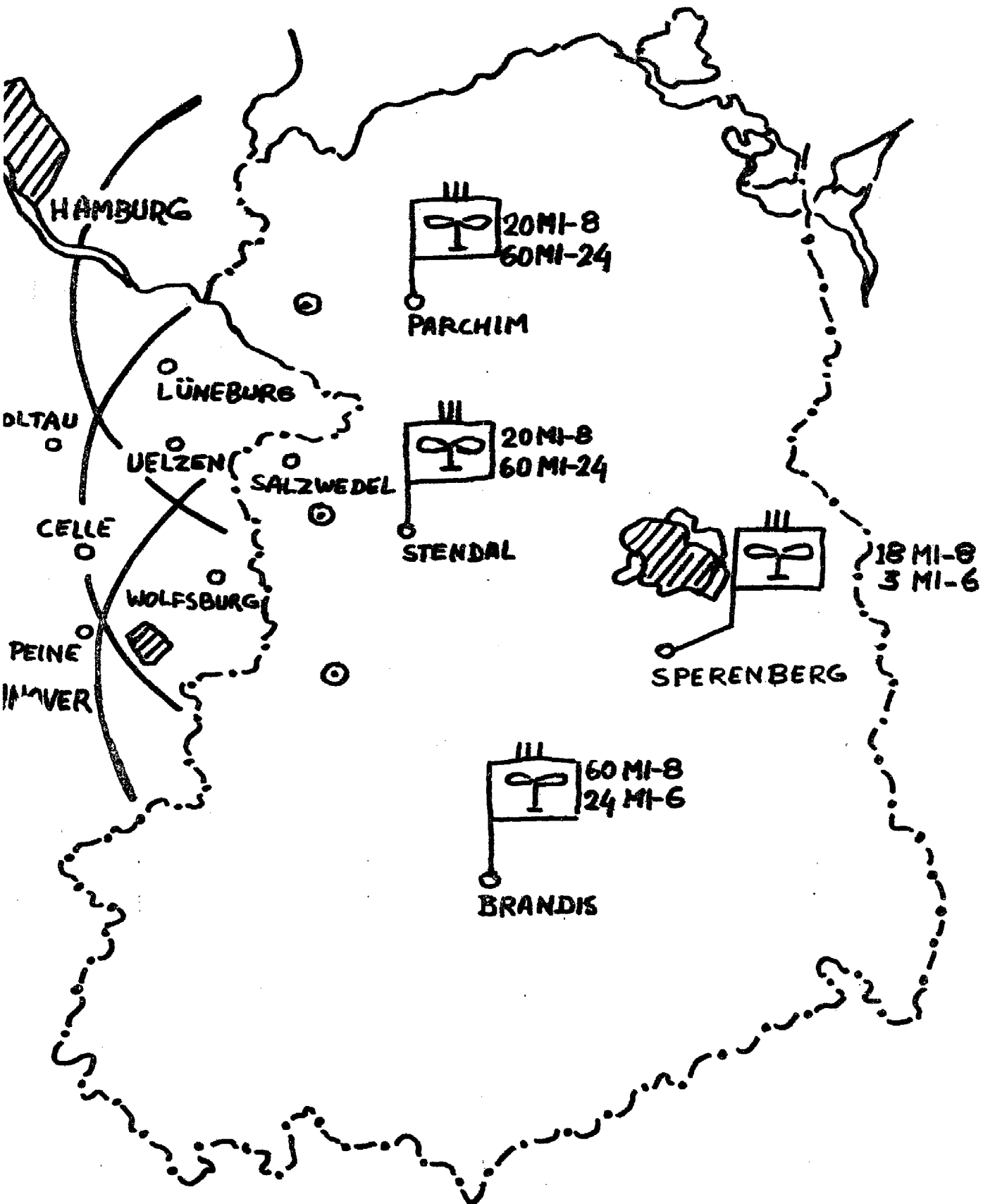
- (c) Dit aanvangspunt kan een opvallend terreinkenmerk zijn, maar doorgaans wordt hiervoor een tactisch navigatiebaken gebruikt, dat de vliegers in staat stelt de richting en afstand tot het doel te bepalen.
 - (d) Vanaf het aanvangspunt tot het doel blijven de heli-copters binnen de corridor, die een breedte heeft van circa 2,5 km.
 - (e) In de heli-copter-formatie worden intervallen en tus-senruimten goed in acht genomen:
 - (i) tussen de heli-copters : 100 m
 - (ii) tussen de vluchten : 300 tot 500 m
 - (iii) tussen de eskaders : 1.000 tot 2.000 m
(vgl squadrons)
 - (f) Een heli-copter-formatie voor het transport van een versterkt bataljon infanterie zou kunnen bestaan uit 12 HIP's en 7 HOOK's.
- (8) Landing en aanval
- (a) De HIP's landen het eerst, de eenheden begeven zich zo snel mogelijk, naar een verzamelpunt, gelegen tus-sen het landingsterrein en het doel.
 - (b) De HOOK's landen zo mogelijk op een separaat terrein en de zware uitrusting wordt ontladen, binnen 10 tot 15 minuten hebben de zware wapens gevechtsposities ingenomen.
 - (c) Op de landingsterreinen worden bij het uitstijgen/ ontladen de motoren van de heli-copters draaiende ge-houden; de transportheli-copters vertrekken zo spoedig mogelijk in formatie voor de retourvlucht.
 - (d) De aanval, consolidatie en verdediging van de heligelarde infanterie vertoont geen afwijkingen van die van uit-gestegen gemechaniseerde infanterie.
Per bataljon wordt een peloton (per compagnie een groep) in reserve gehouden voor onverwachte situaties.

- (e) In deze fase, waarbij onder meer de gevechtshelicopters van het type HIND (MI-24) in hun pantserbestrijdingsrol het luchtlandingsgebied beveiligen, is het (afhankelijk van de doelstelling van de operatie en de gevechtssituatie) mogelijk dat de wapensystemen van deze toestellen op het landingsterrein herladen worden voor continu ondersteuning van de grondacties.
- (f) De HIND's nemen eveneens patrouilles op die tot op een afstand van 15 km op mogelijke naderingswegen voor grondwaarneming of hinderlagen worden uitgezet.
- (g) Zodra de link-up met de divisie tot stand is gebracht worden de gevechtsvoertuigen van de eenheid aangetrokken en in de verdediging opgenomen of wordt de opmars naar dieper gelegen doelen voortgezet.

INZET VAN SOVJET GEMECHANISEERD INFANTERIE BATALJON MET HELICOPTERS

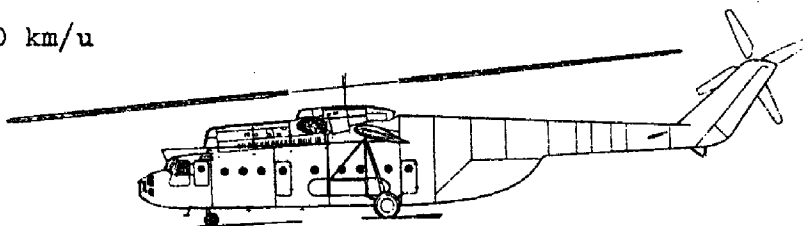
LOCATIES/STERKTES ZELFST (HELI) TRANSPORT REGIMENTEN 16 TacLulr
EN OPERATIONEEL BEREIK HELI EENHEDEN

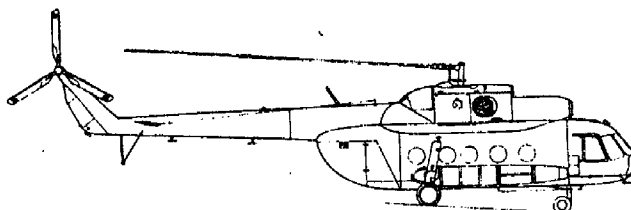
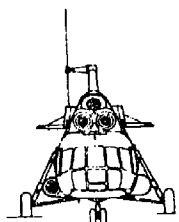
Enkele algemene gegevens en kenmerken van veel voorkomende Sovjet heli's

MI-6 "HOOK"

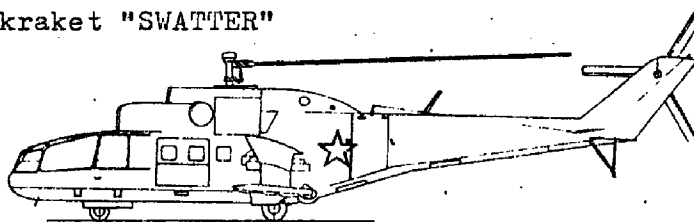
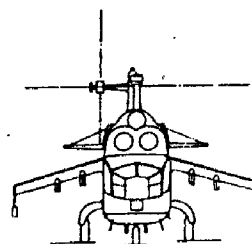
laadvermogen	+ 12.000 kg
bemanning	5
passagiers	65
actie-radius	+ 1000 km
max. snelheid	300 km/u

MI-8 "HIP"

laadvermogen	+ 2700 kg
bemanning	2-3
passagiers	25
actie-radius	+ 750 km
max. snelheid	250 km/u

MI-24 "HIND"

laadvermogen	+ 2900 kg
bemanning	3
passagiers	10
actie-radius	360 km
max. snelheid	325 km/u
bewapening	12,7 mm mitr. of 23 mm kanon 4x32 raketten 57 mm (pods) 4x anti-tankraket "SWATTER"

DEEL II: Midden-Oosten/Afrikaconfidentieel 1. Libanon

President Sarkis heeft de econoom Al Hoss aangewezen als premier en hem verzocht een zakenkabinet te vormen, overigens nog steeds op basis van de traditionele verdeelsleutel welke tot dusverre tot grote moeilijkheden heeft geleid. Tevens wordt o.m. de vorming van een nieuwe Libanese krijgsmacht bestudeerd, ter sterkte van 40.000 man en uit te rusten met moderne wapensystemen.

De Libanese krijgsmacht van voor de burgeroorlog, voornamelijk bestaande uit landstrijdkrachten, telde ruim 18.000 man.

Belangrijk is tot wie de Libanese regering zich zal wenden bij de thans noodzakelijke wapenaankopen.

Voorshands beschikt president Sarkis m.n. voor de binnenlandse veiligheid over de Arabische vredesmacht, welke recentelijk werd uitgebreid met een aanvullend contingent troepen uit de Verenigde Arabische Emiraten. Dit contingent (thans \pm 1.500 man) eventueel aangevuld met andere Niet-Syrische delen van de Arabische vredesmacht, lijkt een taak te kunnen krijgen in het aan Israel grenzende deel van Libanon. Tot dusverre werden in dat gebied geen eenheden van de vredesmacht ontplooid in verband met de duidelijke, tegen Syrië gerichte, Israelische waarschuwing.

Inmiddels zijn wel Palestijnse eenheden, nog steeds in het bezit van hun "zware wapens", in dat gebied teruggekeerd. Voor het inleveren van de zware wapens door zowel Palestijnse als "Christelijke" militairen is namelijk nog steeds geen oplossing gevonden door het quadripartite (toezicht) comité, bestaande uit delegaties van Syrië, Egypte, Saoedi-Arabië en Koeweit.

De Palestijnen beroepen zich op de Caïro-overeenkomst van 1969 (welke wel hun aanwezigheid in Libanon regelt doch weinig of niets zegt over bezit van zware wapens). Het probleem der verschillende strijdgroepen en hun "zware bewapening" wordt nog ingewikkelder indien het bericht juist is dat Luitenant Al-Khatib, commandant van een afgescheiden deel der Libanese landmacht, Gadaffi heeft verzocht de levering van zwaar militair materieel te hervatten.

heim

2. Verhouding Egypte - Syrië

Bij het bezoek van president Assad aan Caïro besloten beide landen op 21 december o.m. tot oprichting van een "verenigd politiek commando" dat tot taak krijgt de mogelijkheden te onderzoeken van een "éénmaking" der beide landen. Bij dit onderzoek zullen uiteraard de nationale veiligheid en de defensie worden betrokken.

(B-2)(W)(G)(R)

Commentaar: De verhouding tussen beide landen, recentelijk nog zeer vertroebeld door de Sinaï-overeenkomst en de Syrische interventie in Libanon, verbetert thans zienderogen door toedoen van Saoedi-Arabië. Eerdere pogingen om tot fusering der beide landen te komen (Verenigde Arabische Republiek '58 - '61) zijn weinig geslaagd te noemen. Er bestaat bovendien nog een Federatie van Arabische Republieken (Egypte - Syrië - Libië) - welke niet verder dan een concept kwam - en een samenwerkingsverband tussen Syrië en Jordanië.

Niettemin lijkt deze poging om tot een bundeling van krachten te komen serieus genomen te moeten worden, gezien het duidelijke Arabische verlangen om op korte termijn tot een oplossing te komen in het Israëliisch-Arabisch conflict. Dat daarbij in eerste instantie gedacht wordt aan het diplomatieke front (hervatting van de onderhandelingen in Genève met deelneming van de PLO in maart 1977) sluit niet uit dat tegelijkertijd militaire plannen beraamd zouden kunnen worden als alternatief bij een eventueel mislukken van dit diplomatieke offensief.

Nog los van de aanwijzing van de Egyptische generaal Gamassy tot chef van het gezamenlijk commando (zie MO 7/76) kan hiervoor de recente verhoging van het Egyptische defensiebudget een aanwijzing zijn.

onfidentieel 3. Verhouding Egypte - Joegoslavië

Egypte zal 170 MIG-21 motoren naar Joegoslavië ter revisie zenden.

(F-6)(G)

Commentaar: Dat Joegoslavië de Arabische zaak in haar conflict met Israël een goed hart toedraagt, is meerdere malen bewezen (o.a. overvlieg- en landingsfaciliteiten voor Sovjet bevoorradingsvliegtuigen in crisistijden '67 en '73). Als bovenstaande gegevens juist zouden blijken te zijn, is het niet alleen een bewijs temeer van de Joegoslavische betrokkenheid bij de Arabische zaak, doch is het vermoedelijk ook een Joegoslavische dienstverlening aan Egypte met toestemming van de Sovjet-Unie. Niet onmogelijk is het dat dit onderwerp besproken werd door Brezhnev en Tito in november en dat soortgelijke onderwerpen deel gaan uitmaken van de mogelijke aanstaande besprekingen tussen Sadat en Tito (medio januari '77). Overigens is sedert mei/juni 1976 in tegenstelling tot de daaraan voorafgaande maanden, geen duidelijke vermindering van oefenactiviteiten der Egyptische luchtmacht geconstateerd. In hoeverre deze opleving een gevolg is geweest van Chinese leveranties valt niet te beoordelen, doch lijkt waarschijnlijk.

Confidentieel 4. PLO

Van 12 tot 14 december hield het Centraal Comité van de PLO een conferentie te Damascus. Leden van het "afwijzingsfront" waren hierbij niet aanwezig. De conferentie formuleerde wederom het recht van terugkeer naar en de vorming van een onafhankelijke staat op nationale grond. De conferentie betrok bij deze eis tot vorming van een Palestijnse staat niet het Israëlische (oorspronkelijke) grondgebied met zoveel woorden.

(G-3)(W)(G)(R)

Commentaar: Op zijn best lijkt gesproken te kunnen worden van een zekere matiging in de Palestijnse eisen, doch zeker niet van een "concessie". Het is ook nog allerminst duidelijk of de PLO (en voornamelijk het niet bij de conferentie aanwezige "afwijzingsfront") een Palestijnse staat, bestaande

uit de Westelijke Jordaanoever en de Gaza-strip, aanvaardbaar acht. Zo lang dit het geval is zal Israël nog weinig voelen voor een PLO-deelname aan een eventueel hervatte Genève-conferentie, temeer daar nog onlangs de PLO verbale steun leverde aan de Arabische bevolking van Cis-Jordanië in hun strijd tegen de bezetters.

afidencieel 5. Libië

Van 6 tot 9 december bezocht de Libische president Gadaffi Moskou, vergezeld door o.a. de Bevelhebber der Libische strijdkrachten.

Tijdens dit verblijf werden overeenkomsten tussen beide landen gesloten op cultureel, economisch en technisch gebied. In het slotcommuniqué werd geen gewag gemaakt van een streven naar hervatting van de Genève-conferentie.

(C-3)(W)(R)

Commentaar: Gelet op de aanwezigheid van de Bevelhebber der Libische strijdkrachten in de delegatie en gezien de stroom van Sovjet militaire leveranties aan Libië en de Libische plannen tot uitbreiding van hun krijgsmacht, lijkt het zeer waarschijnlijk dat ook (nieuwe) afspraken op militair gebied zijn gemaakt. De gesloten overeenkomsten op technisch gebied zouden o.m. op maritieme zaken betrekking hebben, waarbij tot dusver onduidelijk is of deze maritieme zaken militair of civiel van aard zijn. Het feit dat geen gewag werd gemaakt van een (gezaamenlijk) streven tot hervatting van de Genève-conferentie zal hoogstwaarschijnlijk verband houden met de Libische visie terzake van de oplossing van het Israëliisch-Arabisch conflict; in die visie kan - in tegenstelling tot de Syrisch-Egyptische mening - slechts strijd de oplossing brengen.

Deel 6. Chinese hulp aan Afrikaanse landena. Inleiding

Zoals ook weer bleek uit de Colombo-conferentie (16-19 augustus 1976) van niet-gebonden landen, wenst China niet beschouwd te worden als "supermacht" doch als een land dat solidair wil zijn met de "derde-wereld landen", daarbij de soevereiniteit van deze landen erkennend, ongeacht de daar heersende sociale systemen.

Het Chinese hulpprogramma aan Afrikaanse landen ging omstreeks '56, op initiatief van Chou-en Lai, van start en was tot '61 voornamelijk economisch van aard; daarna werden ook wapens en militaire uitrusting aan Afrikaanse landen geleverd.

De Chinese hulp aan landen, ten zuiden van de Sahara, richt zich zowel op conservatief (Kameroen, Senegal) en militair geregeerde (Niger, Kongo), als op socialistisch geregeerde (Tanzania, Mozambique, Zambia) en feodaal geregeerde landen (Boeroendi).

Het doel van de Chinese hulpverlening lijkt te zijn:

- versterking van de Chinese positie ter plaatse en het Chinese aanzien in de derde wereld;
- verkrijgen van exportmarkten en het zeker stellen van import van essentiële en in China schaarse grondstoffen;
- het tegengaan van in het bijzonder de Sovjet invloed.

In vergelijking met de Sovjet hulp is de Chinese in het algemeen gering, behalve de Chinese hulp aan landen ten zuiden van de Sahara welke die van het Warschaupakt overtrof.

De Chinese hulp, veelal in de vorm van leningen, wordt meestentijds op gunstiger voorwaarden verstrekt dan de Sovjet hulp, (de Chinese leningen zijn vaak rentevrij met terugbetalingstermijnen van 10 tot soms 30 jaar, waarbij in de eerste 5 jaar geen terugbetaling behoeft plaats te vinden).

b. Chinese economische hulpverlening

In de periode '70-'74 verstrekte China 2,4 miljard dollar aan economische hulp, hiervan was 1,5 miljard bestemd voor Afrikaanse landen.

In 1975 gaf China voor een waarde van 238 miljoen dollar economische hulp aan 23 Afrikaanse landen; met uitzondering van het Tanzam spoorwegproject was deze hulp vooral bestemd voor weliswaar bescheiden doch aan Afrikaanse verhoudingen aangepaste industriële agrarische en technische projecten.

c. Chinese militaire hulpverlening

Sedert '61 verleende China militaire hulp aan 24 Afrikaanse landen. Bovendien werd in 12 landen aan "bevrijdingsbewegingen" militaire hulp verleend.

In de periode '70-'74 verstrekte China 75 miljoen dollar aan militaire hulp aan Afrikaanse landen, waarvan alleen voor Tanzania reeds 30 miljoen dollar bestemd was.

De militaire hulp bestaat voornamelijk uit in China geproduceerde lichte wapens en uitrusting; tot het midden der 60er jaren werd ook (verouderd) Sovjet materieel geleverd.

Na Tanzania was China voor de volgende landen de belangrijkste wapenleverancier

- Guinee (tot '73)
- Kongo
- Soedan (tot '74)

Ethiopië, Algerije, Kongo en Mali onderhandelden in '74/'75 met China over nieuwe wapenleveranties.

Mozambique sloot in '75 een wapenleverantie-overeenkomst met China af ter waarde van 25 miljoen dollar, te leveren in een periode van 5 jaar.

Aan Boeroendi, Ghana, Zaire, Zambia en Tanzania werden ook na '75 nog wapens geleverd.

In het laatste jaar lijken de Chinese wapenleveranties aan Afrikaanse landen enigszins terug te zijn gelopen.

De oorzaak hiervan is vermoedelijk gelegen in:

- intern Chinese problemen, en
- vergroting van Sovjet aanzien en invloed bij Afrikaanse landen en bevrijdingsbewegingen, tengevolge van het Sovjet-Cubaanse succes in Angola (aan MPLA) terwijl China aanvankelijk de verliezende partij (FNLA/UNITA) steunde.

d. Overzicht Chinese wapenleveranties

China leverde aan:

Algerije	geschut (152 mm), vliegtuigen (o.a. MIG-17 en IL-28), infanteriewapens, munitie	1965
Angola	infanteriewapens, munitie	1974-1975 aan FNLA en UNITA
Boeroendi	infanteriewapens, munitie	1965-1976
Botswana	infanteriewapens, munitie	1967 aan onbekende groeperingen
Ethiopië	infanteriewapens, munitie	1968-1975 aan ELF
Equatoriaal Guinee	mil. uitrusting w.o. voertuigen	1970-1973
Ghana	infanteriewapens, munitie	1963
Guinee	geschut, vliegtuigen (MIG-17), tanks, grond-lucht raketten, infanteriewapens, munitie, patrouillevaartuigen, voertuigen	1966-1974
Guinee-Bissau	infanteriewapens, munitie	1966 aan PAIGC
Kameroen	infanteriewapens, munitie	1961 aan onbekende groeperingen
Kongo	tanks, infanteriewapens, munitie, patrouillevaartuigen	1964-1974
Malagasy	infanteriewapens	1975
Malawi	infanteriewapens, munitie	1965 aan onbekende groeperingen
Mali	infanteriewapens, munitie tanks, voertuigen	1965-1974
Mozambique	infanteriewapens, munitie	1963-1975 deels aan FRELIMO en COREMO
Niger	infanteriewapens, munitie	1965-1974 aan onbekende groeperingen

Nigeria	infanteriewapens, munitie	1968-1971 aan Biafra
Oeganda	infanteriewapens, munitie	1965 aan onbekende groeperingen
Rhodesië	infanteriewapens, munitie	1965-1974 aan ZANU
Sierra Leone	infanteriewapens, munitie patrouillevaartuigen	1974
Soedan	vliegtuigen (MIG-17), tanks, lucht doelgeschut, infanteriewapens, munitie, voertuigen	1966-1974
Somalië	tanks, infanteriewapens, munitie	1972-1973
Tanzania	vliegtuigen (o.a. MIG-17, 19, 21) tanks, artillerie, grond-grond en grond-lucht raketten, infanterie- wapens, munitie, voertuigen, schepen (o.a. patrouillevaartui- gen)	1964-1975
Zaire	tanks, infanteriewapens, munitie	1964-1975 vermoedelijk ook aan daar aanwezige FNLA-eenheden
Zambia	infanteriewapens, munitie	1965-1975

e. Chinese (militaire) adviseurs

Chinese (militaire) adviseurs zijn aanwezig in:

Equatoriaal Guinee	±	100 militaire adviseurs
Guinee	±	50 militaire adviseurs
Kameroen	±	20 militaire adviseurs
Kongo	(± ±)	45 militaire adviseurs 450 technische adviseurs
Malagasy	±	65 technische adviseurs
Mali	(± ±)	280 technische adviseurs 25 militaire adviseurs
Mauritanië	±	225 technische adviseurs
Mozambique	±	60 militaire adviseurs
Nigeria	±	20 technische adviseurs
Somalië	±	2.000 technische adviseurs
Tanzania	±	700 militaire adviseurs
Zaire	±	25 militaire adviseurs
Zambia	±	80 militaire adviseurs

DEEL III: Verre-Oosten

ientieel

1. China

Tot nu toe werd nog geen plenaire vergadering van het Centraal Comité gehouden, waarbij het regime van Hua Kuo Feng bekrachtigd kon worden.

Gelet bovendien op de berichten omtrent anti-Hua activiteiten, zoals muurkranten en zelfs radio-uitzendingen o.a. in de provincies Hoepoh, Wuhan en Kiangsi, en het feit dat nog geen nieuwe premier en nog geen nieuwe voorzitter van het volkscongres bekend zijn geworden, moet geconcludeerd worden dat Hua zijn macht nog niet afdoende heeft kunnen consolideren.

Dat Hua bij zijn consolidatiepogingen nog wel steeds de steun de strijdkrachten geniet, moge blijken uit het feit dat:

1e de Chinese tot dusver toonaangevende pers, t.w. het Volksdagblad en het partijblad "de Rode Vlag" steeds meer artikelen, m.b.t. politieke besluiten en initiatieven, moeten overnemen uit het Dagblad van het Leger;

2e veel lof werd toegezwaard aan het leger bij de geslaagde nucleaire proef te Lopnor op 17 november.

In de serie van nucleaire proefnemingen was deze 21e (sinds 1964) de grootste (4.4 MT).

Belangrijker nog is dat dit reeds de tweede nucleaire proef is die werd genomen tijdens het bewind van Hua, mogelijk als waarschuwing voor de SU om vooral niet te denken dat China in deze periode minder weerbaar zou zijn.

Ook de - in het vorig maandoverzicht - gerapporteerde aanwijzing van Huang-Hua tot nieuwe minister van Buitenlandse Zaken kan, gezien zijn carrièregang, zijn vriendschap met Chou-en-Lai en zijn niet-radicalen opstelling tot dusver, slechts betekenen dat de Chinese politiek vrijwel ongewijzigd zal worden voortgezet. E.e.a. belooft voor de SU m.b.t. de inmiddels begonnen Chinees-Russische grensbesprekingen weinig gunstig resultaat.

geheim

2. Vietnam

In het geunificeerde Vietnam vond, in deze verslagperiode, het 4e nationale congres van de Vietnamese arbeiderspartij, voortaan Communistische partij geheten, plaats.

Tot dusver zijn inhoudelijk nog weinig gegevens omtrent dit congres bekend.

Opvallend is echter wel dat Kambodja geen delegatie zond, terwijl van Laos en de Sovjet-Unie wel delegaties aanwezig waren bij dit congres.

DEEL IV: Diversen1. Cuba

Fidel Castro werd gekozen tot president van Cuba.

Met o.m. deze gebeurtenis en het van kracht worden van een nieuwe grondwet is een socialistisch (communistisch) staatsmodel gevormd, hetwelk grote gelijkenis vertoont met dat in de Sovjet-Unie.

Op 2 december 1976 werd bij de Cubaanse strijdkrachten een nieuw rangenstelsel ingevoerd, overeenkomend met het algemeen gebruikelijke (tot dusver kende men slechts 3 officiersrangen).

Op 2 december 1976 werden bij de Cubaanse strijdkrachten nieuwe uniformen ingevoerd, welke veel gelijkenis vertonen met de Sovjet uniformen.

De Sovjets zouden terzake hebben geadviseerd.

Opm.: E.e.a. vormt eens te meer een aanwijzing voor de hechte band tussen de SU en Cuba .